

ISSN 1844 - 2358
ISSN-L 1844 - 2358

Anul XV • Nr. 201 • mai 2023 • editat de ECOSTAR 21 prin INTOL PRESS • www.culturaarsmundi.ro

Cuprins:

- **AQUA NOSTRA, CU ACTE ÎN REGULĂ, LA RÂMNICU VÂLCEA!**
Mihai SPORIȘ..... pag. 1
- **PRIMA SĂRBĂTORIRE A ZILEI DE 1 MAI OGLINDITĂ ÎN PRESA ROMÂNEASCĂ**
Tanța TĂNĂSESCU..... pag. 2
- **IDEALIZAREA ROMÂNIEI INTERBELICE (III)**
Gheorghe DUMITRAȘCU..... pag. 3
- **CUM PETRECEAU LICEENII CLUJENI DE 1 MAI LA CLUJ-NAPOCA, ÎN ANII '80!**
Ionuț ȚENE..... pag. 4
- **POEZII**
Cristian Ovidiu DINICĂ..... pag. 4
- **FELIX ANTON RIZEA: „TRILOGIA NEBUNILOR”**
Petre CICHIRDAN..... pag. 5
- **LANSAREA VOLUMULUI DE POEZII „SUB SEMNUL IUBIRII” DE PETRE DINULICĂ**
Marius MĂRĂCINESCU..... pag. 6
- **DOCTORUL TELEKI, CETĂȚEAN MODEL**
Simona Maria KIS..... pag. 6
- **DIN REVISTE LUATE... ȘI-N REVISTĂ DATE**
Mihai MUSTĂȚEA..... pag. 7
- **LACUL LEBEDELOR - ÎNTRE ÎNGER ȘI DEMON**
Dragoș-Gheorghe CĂLINESCU..... pag. 8
- **CONSIDERAȚII DESPRE SUFERINȚĂ**
Marian PĂTRAȘCU..... pag. 9
- **INVENTICA**
Biroul de Presă INCIE ICPE-CA..... pag. 10
- **POSTFAȚĂ (LA VOLUMUL „TRILOGIA NEBUNILOR” DE FELIX ANTON RIZEA)**
Leontina RUS..... pag. 10
- **NOBILII MICLE, DE-A LUNGUL SECOLELOR (VIII)**
Arhim. Veniamin MICLE..... pag. 11
- **MONAHI, IEROMONAHI, EGUMENI ȘI ARHIMANDRIȚI CUNOSCUȚI CA VIEȚUITORI ȘI SLUJITORI AI SCHITULUI - MĂNĂSTIRE FEDELEȘOIU, PE DURATA EXISTENȚEI ACESTUIA (1673-1883)**
Pr. Dr. Ioan DURĂ..... pag. 12
- **PRIMĂRIA MUNICIPIULUI VÂLCEA**
Biroul de Presă..... pag. 14
- **ROMÂNIA, ANUL 2045 (EP. 1)**
Silviu LAZĂR..... pag. 14
- **ISTORIA SCULPTURII ROMÂNEȘTI - MAI**
Emil MANZUR..... pag. 15
- **TRAISTA CU PLANTE MEDICINALE**
Ana-Maria LAZĂR..... pag. 15
- **RÂMNICUL TINERILOR PICTORI**
Marius DRĂGHICI..... pag. 16

Mihai SPORIȘ

Cu doar câteva luni în urmă, prin noiembrie 2022, cu prilejul jubileului uzinei „Dorin Pavel” de la Ciunget, se organiza la Râmnic, în „sala albastră” a Hidroelectricii (sucursala locală, a centralizatei structuri naționale cu sediul în Piața Victoriei la... București!), o adunare generală pentru relansarea unei asociații naționale, amornită de pandemiile de tot felul. Despre ce s-a întâmplat în toamnă, ce s-a discutat atunci, despre voința și motivele relansării vom fi relatat atunci în presa responsabilă, locală, a Intol Press-ului (postăm, pentru aducerea aminte a celor spuse despre eveniment și nu numai!). Nădăjduiam într-un restart reușit, între multe ratări ale vremurilor din urmă! Vorbeam de un nou început, cu un alt entuziasm și mai multă pricepere. Alesesem un *președinte*, care trebuia să confirme și ne alesesem un sediu care trebuia și el, alături de noul statut și de echipa desemnată, confirmate juridic...

Măine (20 mai, 2023!) este... ziua Râmnicului, oraș domnesc atestat, acum 635 de ani, de Hrisovul din 20 mai 1388, dat, certificat valid de naștere, la Cozia, de către Mircea cel Mare/Cel Bătrân. Ne vedem la filiala locală, a Arhivelor Naționale din Râmnic, să salutăm evenimentul... Aflăm acolo, despre marile isprăvi istorice ale orașului unui domnitor emblematic. Cineva ne amintește, că în interbelic, pe 26 iunie, anual, Râmnicul sărbătorea... „ziua apei”, cu ceremonii speciale pe malul Oltului! Tot astăzi, la sediul Filialei „Hidroserv” din Râmnic, la locul propus sediu restartului național, al Aqua Nostra, inițiatorii din toamnă suntem invitați să fim prezenți fizic, ori *on line*, prin tehnologia disponibilă, la o nouă adunare generală. Semne bune! După întârziata celeritate, procedură juridică, aflăm că cele stabilite anterior au fost validate. Ne aflăm în noul sediu, din Râmnic, al asociației naționale, găzduiți de Hidroserv. Cel desemnat președinte ne face o lămuritoare *dare de seamă*, confirmând orientarea noastră asupra unui necesar spirit întreprinzător. Intervențiile președintelui

LUMEA SE TREZEȘTE!

AQUA NOSTRA, CU ACTE ÎN REGULĂ, LA RÂMNICU VÂLCEA!

de onoare, de la București, a reprezentantului de la Porțile de Fier... și a multora dintre cei prezenți fizic, confirmă speranțele puse anterior și consecvența unui entuziasm dător de speranțe. Alături de noi s-a aflat și presa, să povestească, să ducă imagini prin Intol Press/UZPR-ul local, despre amănuntele de interes acum și în perspectivă. Analize specializate, măsuri necesare pașilor următori, unele concrete și imediate, asumarea unor răspunderi nominale..., toate fac obiectul intrării imediate în actul ființării asociației, care tocmai își avea valid actul renașterii sale! Fericit evenimentul, credem că prilejuit de unul istoric, poate da garanția durabilității în peisajul național, Asociației profesionale „Aqua Nostra”, aici în Râmnicul domnesc al lui Mircea cel Mare; lângă Oltul cu simfonia lui hidroenergetică (cel mai lung râu interior al României), și „Lotru” - emblemă a hidroenergeticii mondiale! - toate garanții de viață lungă!

Facem această înformare să fim consecvenți unui spirit civic, pe care ni-l asumăm, văzând în evenimentul acesta un dar de mare însemnătate pe care niște oameni, pro bono, îl fac Râmnicului, *de ziua lui* și tuturor profesioniștilor, slujitori ai apei, pusă în slujba vieții

oamenilor în țara cea mare, cu adevărat grădina a Maicii Domnului! Apoi să atragem atenția puterii locale, în toate competențele sale, să sprijine această Asociație profesională, care și-a asumat, în folosul tuturor hidroenergeticienilor țării, o misiune nobilă de maxim interes public: să aibă grijă de apa vieții, ca de ochii din cap și de cei ai minții, responsabili de atâtea decizii oportune.

Aducem aici mulțumirile noastre organizatorilor, celor prezenți și gazdei noastre Hidroserv/Râmnicul Vâlcea pentru ocazionarea acestui eveniment, istoric, în vremea noastră căutătoare de normalitate!

La mulți ani, Râmnic! Adaugă-ți și acest eveniment în răbojul tău să fie mărturie și îndemn *asociației*, să-și împlinească, necesar, misiunea asumată!

20 Mai, 2023

CULTURA vâlceană a primit premiul Ligii Scriitorilor Români (LSR) pe anul 2020

PETRE CICHIRDAN - PREMIUL UZPR/2016 PENTRU „REVISTELE CULTURALE ALE RÂMNICULUI” CULTURA Ars Mundi
• CULTURA vâlceană • POVEȘTEA VORBII 21 • SENIORII • FORUM vâlcean

ÎN URMĂ CU 133 DE ANI

PRIMA SĂRBĂTORIRE A ZILEI DE 1 MAI OGLINDITĂ ÎN PRESA ROMÂNEASCĂ

Tanța TĂNĂSESCU

Sărbătorirea primei zile din luna mai are o veche tradiție în istoria poporului nostru, care s-a conservat în folclor sub forma Armindenului, simbol al vegetației care proteja recoltele și animalele, al reînvierii naturii și al speranței.

Etimologic vorbind, cuvântul „Arminden” ar proveni din numele unui sfânt din calendarul religios: în ziua de 1 mai, calendarul creștin consemnează pomenirea Sfântului Prooroc Ieremia, amintit în Vechiul Testament. În limbajul vechi, bisericesc, de coloratură slavă, ziua lui Ieremia era „Ieremia deni”, care, ulterior, a devenit Arminden. Din limba populară acesta a trecut în limbajul cult, adică literar. Altă etimologie propusă, consideră rădăcina acestui Arminden, din latinescul „Armentum”, care înseamnă turmă, cireadă de animale.

Ovidiu, tragicul poet latin, exilat la țărmul Mării Negre (Pontul Euxin), amintea în opera sa „Faste”, că dacii sărbătoreau așa numitele „Kalendae maiae” (întâia zi a lunii mai), evocând muncile agricole de primăvară, ieșitul cirezilor la pășunat. Acestea erau un prilej de petrecere, de a ura spor în casă și băătătură, energie și putere de muncă, mai ales sănătate pe parcursul întregului an. Obiceiul e cunoscut în toate regiunile continentului, din nord până la Mediterana, la germani sub numele de Maibaum, la francezi Arbres de mai.

În tradiția populară, acestei zile i se mai spune și „ziua pelinului” semnificând începutul verii. În popor, se consideră că „Armindenul” are legătură cu rodul pământului: el simbolizează vechiul zeu al vegetației,

protector al recoltelor și al animalelor. El apăra de grindină, de secetă, alungă dăunătorii, ferește vietele de molime, face vinul bun, oamenii sănătoși, de aceea aceștia ies să petreacă la iarbă verde, mâncând miel și caș, bănd vin roșu cu pelin.

Dis de dimineață, trebuie să te speli cu rouă, să îți poarte de sănătate. Apoi, trebuie să se pună ramuri verzi la porți, la stâlpii caselor, aducătoare de noroc și belșug, dar și la adăposturile vitelor, pentru ca oamenii și animale, deopotrivă, să fie protejați de spiritele malefice.

Sărbătoarea de Arminden este evocată și de Mihai Eminescu în poezia „Azi e zi întâi de mai”, iar Șt. O. Iosif glăsuiește și mai tranșant: „Și fabrica răsună de sfântul glas al muncii/Al muncii ce hrănește și mamele și pruncii.” („Imnul muncii”)

Conform obiceiului, primăvara trebuie întâmpinată cu petreceri prietenești, în grupuri, organizate prin dumbrăvile din apropierea orașelor - petreceri câmpenești, cum au fost denumite.

Ulterior, ele au căpătat un pronunțat caracter revendicativ. La 1 mai 1886, muncitorii din Chicago

s-au ridicat împotriva regimului de muncă de 12 ore zilnic. Oficial, hotărârea de a se face din 1 Mai o zi internațională a muncii a fost luată la Congresul de la Paris al Internaționalei a II-a, la 20 iulie 1889.

Moțiunea respectivă, care a fost semnată și de membrii delegației românești (printre care și Emil Racoviță), propunea ca, la 1 mai 1890, muncitorii din toată lumea să demonstreze, pentru a obține, în primul rând, reducerea la 8 ore a zilei de lucru, fără excepție. Un an mai târziu, în 1890, la al doilea congres internațional socialist ținut la Bruxelles, s-a hotărât ca această zi de 1 mai să devină, în viitor, sărbătoare permanentă. Delegația română, în frunte cu jurnalistul Constantin Mille, a semnat și această nouă moțiune.

Așadar, unul dintre ziariștii români de notorietate ai vremii se numără printre părinții sărbătorii de 1 Mai.

România a fost printre primele țări din lume unde s-a sărbătorit ziua de 1 Mai 1890, ca expresie a solidarității dincolo de frontiere, a sincronismului european, dar ancorată în realitățile românești, prin întruniri și demonstrații în întreaga țară, ca și în provinciile aflate sub stăpânire străină.

Astfel, la Arad, în anul 1870, s-a constituit Asociația generală a muncitorilor din Arad, afiliată la Internaționala I, care a organizat și prima adunare de 1 Mai a muncitorimii arădene, ținută în anul 1890.

Dezideratele acestor manifestații aveau un pronunțat caracter civic, sindicalist, și mai puțin politic. La 1 Mai 1890 demonstrații ieșii pe străzile orașelor românești manifestau pentru ziua de muncă de 8 ore, pentru concedii plătite, pentru acordarea votului universal, direct și secret, pentru egalitatea în drepturi a femeilor cu bărbații, etc.

La impresionanta manifestație de la București au participat câteva mii de muncitori, din glasurile cărora răsunau acordurile imnurilor „Deșteaptă-te române” și „Marsilieza”, având în mână drapele roșii și pancarte cu revendicările proprii.

În cele ce urmează, prezentăm modul în care presa vremii a prezentat aceste întruniri de solidaritate.

Astfel, ziarul „Adevărul” expunea, sub titlul „Manifestația Muncitorilor”, modul în care a fost organizată și desfășurată prima sărbătoare de 1 Mai în Capitala României. De menționat faptul că, potrivit vechiului calendar, aceasta a avut loc la data de Duminică 22 aprilie 1890, ceea ce corespunde cu data de 1 Mai, pe stil nou.

La rândul său, ziarul „Lupta”, avându-l ca director politic pe G. Panu, relatea în paginile acestei publicații sub titlul „Manifestația lucrătorilor” desfășurarea mitingului de la București.

Dacă cele două ziare de mai sus descriau cu lux de amănunte această primă manifestație, corespondenții ziarului „Universul” relatea câteva zile mai târziu, cu

destulă răceală, această manifestație: „Manifestația lucrătorilor

Lucrătorii din București au manifestat și ei, ca muncitorii din alte țări, dar în chip foarte pașnic, pentru scăderea orelor de lucru la 8 pe zi. Vre-o 600 de inși s’au adunat duminică în localul clubului muncitorilor, în str. Academiei, și, cu muzica în cap, s’au dus spre Filaret, la grădina Trocadero. În capul cortegiului fâlfia un steag roșu și mai multe drapele pe care era înscrisă reclamația lucrătorilor de „8 ore pe zi de muncă”. S’au ținut discursuri de către d-nii Mille, Nădejde, Al Ionescu, Mircescu, Radovici, etc. Mai mulți lucrători au dat un fel de concert. La 7, lucrătorii au jucat o horă mare, în mijlocul căreia erau câțiva tovarăși ținând steagul roșu și ramuri verzi. La 8 sara, s’a isprăvit serbarea”.

În memoriile sale, C. Mille descrie astfel această manifestație: <<În dimineața zilei de 1 mai 1890 muncitorii bucureșteni s-au adunat pe strada Academiei, în fața sediului Clubului lor și de acolo au pornit încolonați, spre Filaret. Mulți dintre ei purtau cocarde roșii, drapele și pancarte, și toți împreună cântau în mers: Deșteaptă-te române și Marsilieza. Pe câmpia de la Filaret, cei „peste cinci mii de muncitori” s-au adunat în jurul tribunei de pe care și-au rostit discursurile frunțașii de atunci ai mișcării : Al. Constantinescu, Ioan Nădejde, Al. Ionescu>> Evident, și C. Mille a fost printre vorbitori.

Un episod mai puțin cunoscut cu privire la istoria zilei de 1 Mai în România este cel legat de implicarea lui... N. Iorga în mișcarea revendicativă.

Ne aflăm în anul 1893, acesta fiind deja era cel de al patrulea an de manifestații de 1 Mai. La București, muncitorii s-au adunat în grădina Cișmigiu, pornind de acolo pe străzile principale, purtând zeci de pancarte prin care se exprimau revendicările acestora, parcă mai multe ca în anii precedenți : „Vrem 8 ore de lucru” ; „Cerem votul universal”; „Nici o muncă fără pâine, nici pâine fără muncă”. La încheierea demonstrațiilor s-au încins horele și strigăturile au fost auzite până seara târziu : „Vino-n mândră hora noastră / Asupritule țăran / Vin-tu ruptă bluză-albastră / Nu vă temeți de tiran”. [...]

Atunci au fost rostite și versurile lui Nicolae Iorga (care fuseseră publicate în „Literatură și știință”, cu câteva săptămâni înainte): „Răbdare-n noapte, muncitori, / Profeți cu ochi de foc, răbdare, / Lumina roșiilor zori / Acum sau mai târziu răsare”. [...] Despre aceste versuri (purtând titlul „Înainte!”) Iorga își va reaminti: „Au fost strigate și prin cluburi; începusem, Doamne iartă-mă, să am și eu așa puțin talent”.

Dar și parlamentarii români au sărbătorit la 1 Mai 1890. Iată ce spune ziarul Adevărul, din data de 1 Mai:

„Deputații și senatorii au fost poftiți la o gustare de pelin pentru ziua de azi 1 Mai, potrivit tradiției și obiceiurilor strămoșești. După programul întocmit de D. Laurian, cheful va ține toată ziua și de aceia Camera și Senatul nu vor ține ședință astăzi.”

Putem spune, în încheiere, că presa românească a fost atentă cu desfășurarea acestor prime manifestații dedicate zilei muncii, relatând cu obiectivitate desfășurarea acestora.

IDEALIZAREA ROMÂNIEI INTERBELICE

(III)

Confruntări politice și campanii electorale

Gheorghe DUMITRAȘCU

Continuăm să publicăm unele aspecte din evoluția României interbelice folosind analize și documente autentice, trecute prin prisma luminilor și mumbrelor acelei perioade care să o ducă în fața cititorului nu negativismul sau exagerările îndoielnice asupra istoriei românilor, ci o realitate pe care s-o înțelegem cu discernământ, din care se pot trage învățăminte pentru mersul istoriei noastre prezente.

După legiferarea votului universal, în luna noiembrie 1919, au avut loc alegerile parlamentare. Campania electorală organizată a fost dominată de noua stare de spirit, cei mai mulți cetățeni punându-și speranțele pentru înnoirea societății postbelice, în generalul Averescu. Alegerile din noiembrie 1919 au arătat pentru prima dată rolul cetățenilor care, prin votul lor, au răsturnat ierarhia politică, aducând în prim plan partidele din provinciile istorice unite, punând capăt rotativei guvernamentale, Partidul Conservator suferind o grea înfrângere.

Folosind aparatul de stat, guvernul își asigura victoria în alegeri, astfel că, de fapt „făcea” legislativul și nu invers. Parlamentarii majoritari știau prea bine că își datorau mandatul acțiunii guvernului, astfel că prevederea constituțională potrivit căreia Corpurile legiuitoare erau expresia „suveranității naționale” a rămas în derizoriu, numai pe hârtie.

Nădejdlile puse în partidele noi care au condus țara în anii 1919-1921 s-au dovedit iluzorii, astfel că mulți cetățeni, dar și Regele Ferdinand, și-au îndreptat privirea spre Partidul Național Liberal care a câștigat alegerile parlamentare din 1922 prin ingerințele aparatului de stat dar și datorită convingerilor multor cetățeni că „liberalii sunt sătui”, adică bogați și nu aveau să folosească funcțiile pe care le dețineau pentru a jefui bogățiile țării, așa cum făceau cei din noile partide apărute după război.

Din martie 1922 s-a instaurat obiceiul ca partidele politice din opoziție să conteste rezultatele alegerilor și legitimitatea noului parlament. Liderul țărănist Ion Mihalache declara: „Nu au fost alegeri. Suntem în plină revoluție a oligarhiei împotriva democrației”, iar Comitetul Executiv al Partidului Țărănesc aprecia că „actualul Parlament, nefiind expresia adevăratei voințe a țării, liber arătată, este lipsit de baza legală și de autoritate morală”. La rândul său, Nicolae Iorga conchidea: „Bătălia fu larg distribuită și falsificată, n-au frâu”.

Deseori, în Parlamentul României se iveau puternice controverse între guvernanți și opoziție. Astfel, cu prilejul dezbaterilor proiectului noii Constituții (1923) propus de liberali, Opoziția Unită s-a retras din Parlament organizând manifestații de stradă la care țineau discursuri înflăcărâte: „Țara nu este nici moșia guvernului, nici a Majestății Sale Regelui” (Ion Mihalache), „Această Constituție nu trebuie să treacă și nu va trece decât peste cadavrele noastre” (dr. N. Lupu); „Cerem regelui să nu se opui voinței naționale” (Iuliu Maniu). De regulă, la aceste întruniri organizate împotriva liberalilor, se aduceau trei șobolani (reprezentând pe frații Ion, Vintilă și Constantin Brătianu – P.N.L.), care erau atârnați de o sfoară. Guvernul a scos armata în stradă și a împărșit adunările opoziției. Pentru a împiedica votarea Constituției, un parlamentar țărănist a aruncat în sală o sticlă ce conținea gaz asfixiant care a produs o panică generală urmată de discuții aprinse și acuzații reciproce. Nicolae Iorga avea să descrie acest moment: „Lui Ion Brătianu, căruia îi strigau cele din urmă insulte, iar majoritatea nu avea curajul să-l apere, i s-a întâmplat să trebuiască a vorbi stenogra-

filor, pe când vitejii membri ai opoziției huiduiiau de să dărâme cupola”.

În acest context, Ion I. C. Brătianu a rostit unul dintre cele mai importante discursuri din istoria Parlamentului românesc. El aprecia: „Avem convingerea că ea (Constituția) corespunde rezultantei adevăratelor interese mari ale neamului și ale statului și că pe temeiul ei se poate și trebuie să se dezvolte o nouă viață puternică și fecundă a societății și a statului românesc în curs de cel puțin o jumătate de veac”.

Referitor la conținutul dezbaterilor, cu prilejul alegerilor din 26 mai 1926, Nicolae Iorga a publicat, în ziarul „Neamul românesc”, un fulminant articol intitulat „Fripturiștii”, în care aprecia că în România politica se face după „mirosul de friptură”. La rândul său, celebrul actor Constantin Tănase a realizat un cuplet în care el juca rolul generalului Averescu pe post de bucătar, cu o friptură imensă în mână, atrăgându-i pe amatori la friptură. Partidul Poporului a câștigat alegerile din mai 1926, iar opoziția, Ion Mihalache și Iuliu Maniu, au contestat rezultatele alegerilor. Încă din timpul campaniei electorale ei au trimis un memoriu regelui Ferdinand, în care afirmau: „Cu durere suntem siliți să tulburăm liniștea Majestății Voastre, dar dacă trăim sub un regim de fraudare constituțională, am voi să nu inoportunăm pe Majestatea Voastră, invocând noi fapte de dispreț desăvârșit pentru Constituția și legile țării din partea guvernului Majestății Voastre, nu putem însă, în situația gravă în care se află țara să nu adresăm apelul nostru șefului suprem al armatei. Noi, în lupta electorală, nu mai întâlnim în cale adversari politici. Pretutindeni numai armata și jandarmeria duc campania împotriva partidului nostru”. Tot atunci, marele istoric, Nicolae Iorga aprecia: „A fost o bătaie cu bățul și cu pușca și a fost de la un capăt la altul al țării, bătaie, cea mai urâtă și necinstitoare bătaie, ca la sălbatici”.

Procedeele de încălcare a legislației electorale sunt tot mai halucinante, mai ales, în campania electorală din 1926, când partidele politice au recurs la unele strategii nesăbuite pentru a descuraja și prejudicia adversarii, ca de pildă, proclamarea unor epidemii subite și, în consecință, închiderea satelor în calea propagandei concurenților. Așa a fost utilizată sperietoarea tifosului, organizată de Partidul Poporului. După ce febra electorală a trecut, carantina a dispărut și ea.

Peste puțin timp, la 24 noiembrie 1927, Ion I.C. Brătianu a încetat din viață. Nicolae Iorga aprecia că în acea zi se sfârșea „o dominație fără pereche ca autoritate în lunga serie a cabinetelor miniștriale din epoca intitulată constituțională”. I-a urmat la conducerea guvernului și a P.N.L., fratele său Vintilă Brătianu. Acesta era un excelent finanțist, principalul promotor al politicii „prin noi înșine”, dar nu avea nici orizontul nici maleabilitatea lui Ion I.C. Brătianu. Cunoscutul politician Constantin Argetoianu aprecia, pe drept cuvânt: „Odată cu Ionel (Brătianu) a luat sfârșit atotputernicia Partidului Liberal”.

Ceva mai târziu, în decembrie 1927, Partidul Național Țărănesc a declanșat campania de răsturnare a guvernului liberal, concepută ca o amplă acțiune politică desfășurată la scara întregii țări: comune, orașe, municipii și provincii istorice. Proclamând „rezistența cetățenească”, liderii național-țărăniști îi îndemneau pe săteni și orășeni să nu mai plătească taxe și impozite guvernului liberal și să participe la întrunirile organizate de P.N.Ț., la care să ceară demisia lui Vintilă Brătianu și formarea unui cabinet prezidat de Iuliu Maniu. În ceea ce-i privea, național-țărăniștii se prezentau ca oameni legați de popor, ostili celor care se îmbogățesc peste noapte prin afaceri tenebroase, ferm hotărâți

să promoveze interesele celor mulți, să facă în așa fel încât legea să fie „una pentru toți”. Ei dădeau asigurări că vor inaugura o „eră nouă” în istoria românilor, la baza căreia se va afla legalitatea și moralitatea. În toate discursurile publice ale P.N.Ț., guvernării liberali erau prezentați în cele mai întunecate culori, făcuți vinovați de toate relele din țară, dar mai ales pentru că se îmbogățiseră pe seama poporului, încălcaseră drepturile și libertățile democratice, instauraseră o adevărată „dictatură” în România.

Ajunși la guvernare, la 10 noiembrie 1928, când s-a constituit primul guvern național-țărănist din istoria României, s-a hotărât și organizarea alegerilor parlamentare. În timpul campaniei electorale s-a înregistrat un fenomen interesant: sătenii – convinși că în sfârșit aveau guvernul lor național-țărănist, condus de Iuliu Maniu, nu au acceptat ca în localitățile lor să facă propagandă partidele din opoziție. La marginea satelor se constituiau grupuri de țărani înarmați cu ciomege, sape sau coase și interziceau pur și simplu reprezentanților opoziției să intre în localități. Constantin Argetoianu scria că nu a putut intra în niciun sat din județul Vlașca, deoarece, la marginea localităților „ne primeau oamenii cu huiduieli, iar partizanii d-lui Mihalache cu ciomegele ridicate” strigând: „Trăiască Maniu”, „Trăiască Mihalache”, „Jos Brătianu”.

Rezultatul alegerilor parlamentare din luna decembrie 1928 a fost în avantajul listelor național-țărăniști care au înregistrat un succes fără precedent: 77,76% din totalul voturilor. Și presa interbelică, fiind partizană politic, urma același ton pătimăș. De pildă, ziarul „Dreptatea” aprecia: „Țara s-a pronunțat, printr-un adevărat plebiscit împotriva dictaturii și pentru regimul legilor” iar România devenea „pentru întâia oară, stat parlamentar, civilizat, vrednic să pășească din Orient în Apus”. Tot atunci, opoziția a contestat rezultatul alegerilor. Ziarul averescan „Îndreptarea” scria: „S-a dezlănțuit în aceste alegeri teroarea cea mai grozavă, teroarea fanaticilor și a fanatizaților, ofensiva drojdiei sociale, dictatura turmei alcoolizate de palavre demagogice și rachiou”. La rândul său, organul de presă al PNL, aprecia: „Cu sistemul gărzilor cetățenești care au terorizat și a făgăduielilor demagogice care au mistificat, nu e surprinzător că guvernul a obținut majoritățile pe care le-a obținut”.

Așadar, acordarea votului universal, atât de dorit de români, nu a fost urmată de preocuparea liderilor politici pentru educația politică (civică) a cetățenilor, din contră, partidele politice urmăreau să câștige cu orice preț votul alegătorilor. În timpul campaniilor electorale – 11 runde de alegeri în 20 de ani (1919-1939), oamenii politici, așa cum s-a mai arătat, se denigrau reciproc caracterizându-se într-o terminologie „agresivă” precum: trădători, hoți, bandiți și criminali (cele mai obișnuite, alături și de altele). Totodată, partidele politice românești au trebuit să recurgă la metode mai drastice pentru fraudarea votului cetățenilor în vederea ajungerii sau rămânerii la putere.

Între metodele obișnuite folosite pentru fraudarea alegerilor, cele mai frecvente au fost cele care urmăreau fie împiedicarea unor sate întregi opoziționiste de a ajunge la urne, fie înlocuirea urnei cu voturi. În acest sens, autoritățile publice făceau, prin toate mijloacele posibile, presiuni formidabile asupra alegătorilor, mai ales în mediul rural, astfel încât partidul de guvernământ să fie declarat câștigător în alegeri. La sate, țărani erau aduși, adesea, de-a dreptul forțați de jandarmeria locală să voteze guvernul, chiar dacă aveau o altă opinie politică. Astfel, cu ocazia organizării alegerilor din decembrie 1933, câștigate de cabinetul format de PNL, la 14 noiembrie 1933, avem mărturia unui cetățean din comuna Năruja cu privire la modalitatea de fraudare a alegerilor, semnalată de Bogdan Bucur în volumul „Sociologia proastei guvernări în România interbelică”, astfel: „Ne-am dus noi la Năruja să punem votu’; când am intrat în cămăruța aceea să votez, văd că un soldat stă lângă mine.

(Continuare în pag. 8)

CUM PETRECEAU LICEENII CLUJENI DE 1 MAI LA CLUJ-NAPOCA, ÎN ANII '80!

Ionuț ȚENE

Azi sărbătoarea de 1 Mai muncitoresc nu mai are nicio relevanță simbolică pentru români. E doar încă o zi liberă pentru mers în city – break-uri, pensiuni montane, la mare sau la țară. Melodia "Râde iarăși primăvara" de Ciprian Porumbescu fusese pusă pe versuri noi și transformată de regimul comunist în imnul zilei de 1 Mai Muncitoresc. Azi frumoasa melodie a bucovineanului Ciprian Porumbescu nu mai creează emoții, doar pentru cei din generația mea, care au mai apucat, în anii 1980, serbările, paradele și petrecerile câmpenești de 1 Mai. La sfârșitul anilor '80 nu mai credea nimeni în comunism, marxism sau în regimul ceaușist. Totul se transformase în formalism sau motiv de petrecere și de zi liberă, bineînțeles după parada obligatorie de 1 Mai. Cu câteva zile, înainte de 1 Mai se producea o mare agitație în liceul meu de filologie-istorie "Ady Șincai" din centrul municipiului Cluj-Napoca. Dirigenții de clase, alături de secretarul UTC pe școală și secretarii UTC pe clase făceau liste cu elevii care trebuia să participe la parada comunistă de 1 Mai din fața Teatrului Național și de pe B-dul Dr. Petru Groza. Liderul PCR pe școală un fost jurnalist cu mustață de la un ziar central R.L. trimis la munca de jos în școala noastră de Ceaușescu, intra peste noi în pauze să ne spună ferm ca să ne înscriem pe listele de participare la parada de 1 Mai.

Elevii din cămin, de la țară, spuneau că trebuie să meargă acasă la lucru în grădină, alții își scoteau certificate medicale, iar eu cu "dizidenții" liceului, în frunte cu Lovasz M. (viitorul șef de cabinet al lui Szocz Geza, decedat recent de o boală necruțătoare), caricaturistul Radu Z., cu care puneam manifeste anticomuniste pe holurile liceului și cu poetul D. C., cu care recitam poezii interzise, refuzam să ne înscriem pe listele de paradă. Apoi începea calvarul presiunilor din partea dirigenților, de altfel un reputat istoric de valoare internațională azi, dar și muștrile din partea liderilor UTC, viitorii lideri politici sau ai economiei de piață ai Clujului de azi. Personal am participat o singură dată la parada de 1 Mai, mai mult din curiozitate. De fapt parada era un marș haotic în care muncitorii de pe platforma industrială CUG sau de la Carbochim și Terapia, îmbrăcați în șalopete noi treceau primii pe lângă tribuna oficială din fața "obeliscului sovietic" în care trona prim-secretarul partidului Ioachim Moga cu mahării locali, apoi urmau alte categorii sociale de la profesori până la croitorese. UTC-iștii, în costume de liceu sau albastre de PTAP, conduși de liderii UTC, viitorii politicieni ai tranziției și integrării europene, printre ei se afla tânărul lider comunist local George M., prieten cu Nicu Ceaușescu. După UTC-iști, urmau pionierii cu cravate roșii și cămăși albe de nailon. Parada dezlănțată era pe acorduri din magafoane ale cântecului lui Ciprian Porumbescu și inserate cu pauze în

care se scandau lozinci "Ceaușescu pace", "Ceaușescu și poporul" etc. Propriu-zis parada era o plimbare dezlănțată în care noi tinerii făceam glume și râdeam de postura inflexibilă de paiață a liderului PCR local Ioachim Moga. Cu toții așteptam nerăbdători partea a doua a zilei de 1 Mai: petrecerea cu mici și bere de la Făget sau Hoia.

După ce ajungeam pe B-dul "Dr. Petru Groza" (azi Eroilor) fugeam fiecare din coloana de participanți care se împrăștia rapid, către "casele" noastre din blocurile muncitorești, nu înainte de a ne da întâlnire la un loc fix din pădurea Făget, la ora 13. Parada se termina, în general, spre ora 12. Ajunși rapid acasă, în cartierul muncitoresc Mănăstur cu autobuze Ikarus roșii supraîncărcate, care mergeau pe butelii de gaz amplasate deasupra, luam repede o pereche de blugi albaștri cumpărați din Oserul de la Timișoara de la sârbi, pe care îi frecam cu cărmidă de BCA albă furată de pe șantier, ca să le dăm "autenticitate", așa cum făceau grupurile de tineri naționaliști și anticomuniști

maghiari din cartier, cunoscuții "ciovieși", cu care ne mai băteam pentru că vorbeau urât de Avram Iancu. Altfel, în rest, ne înțelegeam bine și beam bere împreună pe terasa de la Big Mănăstur sau în "jungla" din părul, care azi este acoperit de pe B-dul Primăverii. Unul dintre liderii cioveșilor era celebrul Akos, prieten cu mine, care pleca o dată pe an în Ungaria, că așa dădea voie partidul să mergi cu pașaportul verde, și ne aducea Coca-Cola și brânză topită cu "paprika". Bucuriile acelor vremi erau foarte simple. Ca adolescenți, după parada muncitorească, ne întâlneam la celebra "Poiană" din Făget, la capătul actualei baze sportive "La terenuri" unde cei câțiva adolescenți cu blugi prespălați și frecăți cu BCA și cămăși de nailon sau tricouri marinărești, cu câțiva lei în buzunar, aprindeam un foc din vreascuri în care frigeam ținând în mână bucăți de crengi de alun înfipte în bucățele de slănină. Unsoarea scursă o puneam pe felii de pâine și le mâncam cu o poftă nebună într-o vreme când toată mâncarea era raționalizată la Cluj-Napoca. După ce mâncam bucățelele de pâine cu slănină topită beam

apă din sticle de sticlă cu dop de plută și plecam spre cabana Sf. Ion prin pădurea de brazi, să vedem petrecerea câmpenească și ce a organizat partidul comunist. După un drum de 45 minute prin pădurea de foioase și de brazi ajungeam la vechea cabana Sf. Ion, ridicată din lemn uns cu petrol. Aici, în câteva tonete de tablă se vindeau mici la grătar și bere Ursus Jubileu 1978. Tonetele erau puține și cozile imense. Mii de mănăstureni și clujeni așteptau la coadă să ia doi sau trei mici cu muștar, că nu se dădeau mai mult și o bere Jubileu de căciulă. Din câteva casetofoane aduse din Ungaria se auzeau melodii de ABBA, Modern Talking. AC/DC sau Toto Cutugno. Fete tinere dansau pe capotele bătrânelor Dacii 1300. După ce stăteai o oră la coadă luam doi mici cu muștar cu scobitori pe tăvițe de hârtie și o bere de fiecare. Nimeni nu ne întreba că suntem minori și legislația nu era atunci că nu se vinde alcool la cei sub 18 ani. Luam micii și berea și ne retrăgeam la umbra din pădure și mâncam cu poftă. Apoi printre glume nevinovate de adolescenți beam berea Jubileu cu gust de sodă, De altfel nu erau rare unele zvonuri despre decese după ce s-a băut din o sticlă de bere ce nu a fost bine spălată după reciclare. După ce mâncam și beam ne întindeam pe frunze uscate la odihnă și priveam spectacolul lumii agitate, care singura lor bucurie era să stea la coadă în fumul greu al grătarelor și să asculte ABBA sau Boney M și să bea copiii lor Quick Cola. După ce terminam cu distracția în Făget mergeam pe jos prin Tăietura Turcului la Pădurea Hoia, acolo unde pe un amfiteatru natural de iarbă la marginea pădurii și muzeului satului se desfășurau pe scenele de asfalt și beton spectacole folclorice. Bani de bere nu mai aveam, dar întotdeauna găseam un prieten sau coleg cu o halbă la care i se făcea milă de noi și beam împreună din paharul greu de sticlă privind la Dumitru Fărcaș cum cântă din taragot sau la Furdui Iancu. Și uite așa trecea simplu și ziua de 1 Mai, iar seara ne întorceam în cartierul muncitoresc Mănăstur, pe întuneric, cu becuri stradale sparte sau lipsă, dar fericiți că am avut o zi liberă. Ne puneam în sufragerie pe canapea și aprindeam televizorul alb-negru Compliment 75, Lux sau Olt în care îl vedeam pe Nicolae Ceaușescu cum salută imensa parade de 1 Mai de la București. Beam un sirop de căpșuni cu apă să ne astâmpărăm foamea și ne culcam visând la "raiul" capitalist, că de cel comunist eram de mult lămurii ce hram purta. După 1990, liderii UTC ne-au spus "Pa" și au plecat la București în Parlament și apoi, mai târziu, la Bruxelles. Noi am rămas.

CRISTIAN OVIDIU DINICĂ

POEZII

Mama

Mama încurca adesea sunetele unele le simțea cum i se urcau pe umeri ca niște copii răsfățați. Altele îi ajungeau la urechi asemeni cuvintelor ce se rup în silabe și se risipesc.

Ea cauta să le adune și ele rostogoleau lumina ce devenea sălbatic de albă. Ninge peste ea ca în copilărie când merele roșii le mânca direct din pom. Unele cuvinte reușeau totuși să-i escaladeze memoria și să dezgroape imagini ce o întorceau la viață. Abia atunci înțelegea că timpul a trecut și plângea până se lăsa seara.

Singurătatea mamei

Pe tata l-a ținut strâns mama și după moarte. A fost reținută de frica de-a înălța aripile într-o colivie de carton.

Obsesiile primăverii i-au udat cu lacrimi năframa legată cu nori.

Ea plânge

În visul acesta mama plânge adună în cuvinte dorul un pui pe care-l crește la piept cu gânduri din prag. Caută lumina în gesturi firave pe care le împrăștie în jocul Marocco unde pierde îndemânarea de a ridica pe cer iubirea. Timpul îi numără pașii, îi poartă tihna pe alea unde ploaia se ascunde în bălți.

FELIX ANTON RIZEA: „TRILOGIA NEBUNILOR”

Petre CICHIRDAN

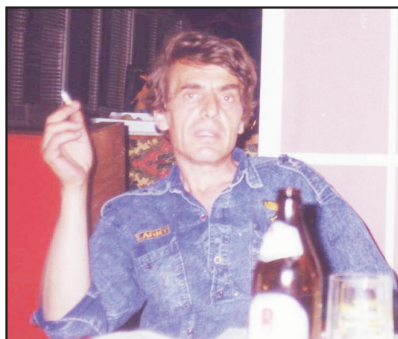
În cadrul Zilelor Călimăneștiului, 15 decembrie 2022, la Biblioteca Orășenească A.E. Baconsky a fost prezentată această carte de către prof. dr. Gheorghe Deaconu în prezența soției autorului, Ligia Elena Rizea și a unui auditoriu select în frunte cu primarul dr. Florinel Constantinescu. Cartea a apărut la Editura Adrianso, Râmnicu Vâlcea, 2010, în îngrijirea dlui Gheorghe Deaconu și tehnoredactarea L.E.R. (Ligia Elena Rizea)...În fond cartea are trei părți, trei piese de teatru scrise de Felix Anton Rizea (1950 - 1999) până în 1985 și intitulate: *Emigranți spre Mecca* (meditație în două părți - 60 de pagini), *Cutia cu maimuțe* (metaforă scenică în două părți - 88 de pagini), *Comedia nebunilor* (farsă în două părți - 70 de pagini).

Zmeul din *Emigranții spre Mecca* îl înțelegem ca simbol al zborului limitat, forțat, fără viitor, un zbor ca mersul racului, înapoi! ...În dialog cu Zmeul toți decid: Zmeul este mincinos! Se preface că este viu, zborul său nu e zbor, este doar un obiect în care copilul sau omul matur crede. De fapt și copilul și omul matur cred că îl domină, că-l dirijează, amândoi cred că creează zbor. „Zborul, ce fericire” ar fi spus dramaturgul Doru Motoc! Vorbim de o piesă de teatru cu cinci personaje, mature, care se joacă precum copiii, dea judecata Zmeului pe care este desenat un clovn....Așa ne jucam și noi când eram mici!... Ludicul ne domină

viața și trebuie să recunoaștem că întreaga perioadă românească postbelică, până în anii '90 a avut ceva ca un joc permanent... un ludic care ne permitea să visăm și să ne construim, de ce nu, și cavouri!... Piesa este construită după ambele moduri de reprezentare, pe scenă și în teatru radiofonic, unde un actor sau toți îndeplinesc mai multe roluri...Dar să vedem cum le este jocul: *Zmeul pe care este desenat un clovn este acuzatul* și el este chiar din hârtie și are și o sfoară

care prin desfășurare îl lasă să se înalțe... Există un judecător (Ștefan), un avocat al acuzării (Andrei) care învinuiește: „Fals spiritual în înscrisuri sufletești” și susține că zmeul a înșelat cu bună știință speranțele (crențele, idealurile, visele) celor care l-au ajutat să se înalțe...toate acestea fiind înscrise în „*Codul idealurilor* după care ne călăuzim cu toții”. Există avocatul apărării (Dan). Apare în tot acest joc - de fapt o fantezie scenică bazată pe realitate - ideea că adevărul - descoperirea lui - nu se poate realiza decât prin teatru, afirmație care se regăsește și în discursul lui Hamlet, ca de fapt în întreg teatrul lui Shakespeare care pune întreg adevărul lumii sub forma poeticului, al metaforei! Și iată concluzia destul de neplăcută că, pentru a intra în real și adevăr omul trebuie să joace teatru!...Cunoaște cineva alt adevăr mai ales în secolul XX și XXI, aflat încă la început, că poți să trăiești în această realitate sută la sută în adevăr?... poate doar în somn! ...Unii (din marea civilizație) chiar joacă teatru când hotărăsc soarta la alții și se îmbracă ca-n secolul XVII... Să mai adăugăm că primul teatru

din lume apare în jocul dintre Dumnezeu și Satan, în Cartea Cărților, în care actor principal este Iov și actori secundari sunt savanții care-l copleșesc dar care pierd în final... Magistrală scena cu Zmeul de hârtie și Dan - avocatul apărării - care cu creionul îi figurează clovnului un zâmbet! și care este simbolul siguranței, cinstei - al faptului că nu are nimic de ascuns! ...Piesa prinde dinamism, apare Mihai - arhitectul, martorul (pe moment piesa iese din jocul de teatru și devine stare reală) care răspunde mirat: „Binenteles, se poate și altfel?” - o insinuaie a martorului fals, nimic mai periculos într-o judecată, în care doi martori falși, sau denunțatori, pot răsturna fără fapte o stâncă a adevărului înfiptă adânc în pământ. Crescendo în derularea procesului. Martorul spune că în orice copilărie nimic nu este mai frumos decât zborul, iar în cazul zmeului de hârtie, sfoara nu se vede...Se vede doar horizontul (desigur, până în 1980, iar astăzi nu se mai vede deloc! Păi cum să se joace o piesă ca asta - ca aceasta și altele - vezi piesa *Râsul* din 1978 a lui Ștefan Dumitrescu - nota red.). Dorința de a avea un „Drum adevărat” mai spune martorul. Piesa intră pe un drum, spre final, când toți își dau jos de pe față măștile, valoric - deosebit; când totul, fiecare cuvânt și argument, devine ca un flux dens de adevăruri și idei și care face din acest text o excepțională zugrăvire a unui realități pe care o știm cu toții, luminoasă când o privim în spectrul pământului umbrat de nori, și opacă, chiar impenetrabilă, privită de jos în sus, deasupra lor, spre ceruri...

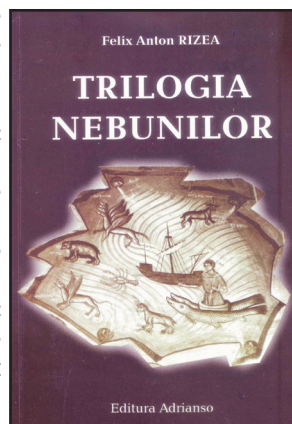

Felix Anton Rizea, 1996, la terasa sa din Călimănești, foto CICH

Anton Rizea din generația noastră și îl face purtător de stindard revoluționar în deceniul următor anului 1980, când românii au avut de dat cel mai greu examen din viața lor...Problemele acestor compatrioți ai deceniului negru pe care le-am întâlnit deja în piesa *Emigranți spre Mecca* de aceeași factură cu ideatica unui roman ca Don Quijote de la Mancha a lui Cervantes - călători către o cetate - lume - inexistentă!... De data aceasta, și mai brutal expuse în „*Cutia cu maimuțe*”, ni se par de o duritate și expresivitate caricaturală nemaîntâlnită prin chiar sintagma „Foc înaintea somației”! da, chiar criminală, cu care se deschide piesa și pe care o utilizau păzitorii de oameni!... păzitorii de granițe, de ziduri, păzitorii de sisteme sociale ale „genialului” popor și ai săi conducători... Iată prima ilaritate - incredibilă și greu imaginabilă - total nerealistă - rău endemic: «OFIȚERUL: Parola?/ SOLDATUL: Real!/ OFIȚERUL: Consemnul?/ SOLDATUL: Stop - Real!/ OFIȚERUL: Ordinul?/ SOLDATUL: Somație și foc în orice încearcă să treacă./ OFIȚERUL: Nătângule! Foc și somație... Întâi tragi și după aia strigi: „Stai că trag!”» Cred că v-am convins că așa ceva n-ați mai citit, atenție: 1985! Genialitatea textului îl regăsim în însăși genialitatea poetului; autorul piesei! Felix Anton Rizea simțea după 1980 că România o ia razna...Simte ce simte toată lumea cu bun simț. Simte ce simte și se manifestă întreaga lume a teatrului românesc, un teatru celebru în Europa încă din anii '60! „*Cutia cu maimuțe*” trebuia să se joace pe scenele românești încă din anul 1985. În acest an, 1985, Felix Anton Rizea face un gest

Debarcaderul lui Felix Rizea, Călimănești, 1996

de mare curaj și trimite piesa de teatru la Europa Liberă, primește un premiu de la un juriu condus de Max Bănuș și regizorul Vlad Mugur...restul nu mai contează! Dar forurile de conducere din Călimănești și CJ Vâlcea ar trebui să-i fixeze un loc aparte, post mortem, în galeria de onoare ale acestora! De asemenea credem noi, cei de la Intol Press, că pentru suferințele îndurate de acest tânăr sfânt al teatrului românesc (să nu uităm că Maiakovski îl vedea în poemul 100 000 000 pe tânărul comsomolist ca pe un Iisus Christos); suferințe îndurate și de familie, aceasta, putând să beneficieze de anumite recompense, dacă nu și materiale, măcar morale!... Ce să mai vorbim de miile de beneficiari, de tinerii pensionari! ai Revoluției Române... Se mai întâmplă în această piesă, care se vrea de *utilitate majoră* (nu *publică*) pentru întreaga existență umană din antichitate și până în contemporaneitate, de la Plaut - arta dialogului - și până la Diderot cu ale

sale piese: *Nepotul lui Rameau* și *Jacques fatalistul și stăpânul său*, și până la Eugen Ionescu, personajele, reprezentative pentru atâtea epoci, să parcurgă un dialog simbolic prin care să ni se dezvăluie nedumeririle acestei lumi de după, spunem noi, 1978! Declarația de la început este o replică binemeritată a unei lumi botezată pe merit: Planeta maimuțelor!... auzi, „Foc înaintea somației”!...ce filosofie, ce arătare, cu ce s-a îmbogățit lumea în parcursul ei istoric, punând înaintea socotelii, rezultatul! ...Înțelegeți de ce a scris V.I.Lenin imediat după 1917, *Un pas înainte doi înapoi?* ...„Toate drumurile duc la Roma și sunt pavate cu violență” (a mai spus-o și Sartre, altfel! - n.n.) spune *Romanul* (pag. 75). „Soldatul execută” (p74), nu gândește (ca-n Biblie în credință n.n.) explică *Soldatul*. Filosof e tot omul... „Eu, când aud de cultură pun mâna pe pistol” (p 76) spune *Medievalul*. „Iar eu pe stilou” răspunde *Romanul*!...desigur, ironii, nici pistolul nici stiloul nefiind inventate. Atenție, autorul sesizează încă din 1985 că ne aflăm în pragul unei epoci a fricii, pe care, noi, o subliniem mai ales acum (vezi experimentul lui Avicenna de la sfârșitul mileniului I) secolul XXI, mileniul III... O spune *Romanul*, adresându-se *Medievalului* : „În timpurile dumitale nu putea fi vorba decât de frică...Inchiziția”! În fond în pisă se confruntă trei lumi: antichitatea (romanul), evul mediu (medievalul) și lumea modernă (poetul, revoluționarul). Aceștia din urmă, naivi și fanatici!...Însuși capitalismul este fanatic în ce privește

producția - forțele de producție! Așa că rămânem în lumea modernă fiind vorba și de poet (și el fanatic în starea poetică și nirvana). Spune Poetul în context (pag. 82): „Unde să fugă un personaj de dramă dintr-un manuscris în flăcări, dacă nu pe o scenă”? Și spre sfârșitul părții a I-a spune *Poetul*: „Lumea reală este un nonsens păzit de mitralieră care apără niște principii prostestii. Așa a fost și va fi mereu!”...Vedeți, cine credea în 1985 că lumea modernă va fi decapitată odată cu războiul din Iugoslavia (fostă țară comunistă membră a Pieții Comune!) și culminând cu războiul din Ucraina!...țară fostă componentă a URSS!?... Să ne mai referim la câteva perle scoase pe gură de către personajele piesei lui Felix Anton Rizea scrisă în 1985. (Continuare în pag. 16)

Traian Băsescu și Rosario Di Mauro, tăind panglica la Căciulata pentru finalizarea modernizării DN 7

LANSAAREA VOLUMULUI DE POEZII „SUB SEMNUL IUBIRII” DE PETRE DINULICĂ

Marius MĂRĂCINESCU

O zi deosebită la final de aprilie, 2023... Mult soare și, chiar, prea multă lumină în primitoră sală de festivități a Hotelului Miraj de la poalele Capelei, încât moderatorul Petru Cichirdan a trebuit să tragă draperiile. A tras, apoi, și semnalul începerii lansării de carte prilejuită de apariția unui volum de poezii sub semnătura lui Petre Dinulică, la Editura INTOL-PRESS din Rm.Vâlcea, editură care în curând își va sărbători treizeci de ani de activitate în care promovarea culturii locale și nu, numai, a fost singura prioritate, după mărturisirea domnului Cichirdan. Moderatorul și, totodată, autorul prefeței, a făcut o prezentare scurtă, dar cuprinzătoare, atât a poetului cât și a poemelor din volum, amintind și publicațiile anterioare a căror tematică a fost continuată în spiritul iubirii și de data aceasta. În continuare, domnul Mihai Sporiș ne-a purtat, cu talentul său remarcabil de povestitor și de atent comunicator al adevărului cultural, de la Costești, la Lotru, punctând cu profesionalism momente istorice și literare, amintindu-i pe mulți dintre slujitorii culturii despre a căror existență și creație aflăm că au avut, ca dimensiune, zona geografică amintită. Vorbind cu profunzimea cunoscătorului din interior a actului literar, ni l-a prezentat pe autor din începuturile sale literare, până în prezent, printr-o incursiune interesantă în mesajele nu, tocmai, ușor de descifrat, ale versurilor cu reverberațiile lor greu de intuit. Aflăm că profesia de silvicultor i-a înlesnit misiunea cunoașterii multor taine ale naturii, dăruindu-i, totodată, neliniștea

atâtor mistere pe care să le dezlege cu graiul versurilor. Și va fi început aceste căutări cu mersul desculț prin nisipul din Costești, copil fiind, până la petecul de cer de unde poetul își primea răspunsurile, niciodată depline.

Autorul și-a prezentat, cu modestia bine-cunoscută a codrenilor (George Voica), creația sa poetică, mărturisindu-ne că trăirile sale sunt cele ale creștinului autentic. Ne-a încântat și ne-a impresionat prin prezență și prin cele spuse, în continuare, domnul George Voica, poetul care s-a născut, trăiește și scrie atât de frumos, la Surpatele. Domnia sa a făcut un elogiu pasional poeziei, în dimensiunea ei creatoare, căutându-i izvoarele și virtuțile în antichitate și în traiectoriile sale multiculturale, oferindu-ne un poem excepțional, prin aceea că a dat sens celor afirmate, dar a și continuat, cumva, mesajul volumului lansat, făcând apologia codrenilor și a păstorilor bine-primitori din aceste meleaguri de nord ale Olteniei.

Și profesorul Nelu Barbu a abordat, cu meticulozitatea sa cunoscută, atât mesajul filosofic al poemelor, cât și dimensiunea artistică a acestora. Amintindu-i pe doi dintre titanii poeziei românești, Lucian Blaga și Ion Barbu, vorbitorul amintește că perenitatea și demnitatea actului cultural se împletesc într-un spectru universal de valori spirituale supreme, spre veșnicia creației artistice românești, în plenitudinea sa. În continuare, poetul Nicu Cismaru prezintă apoteotic menirea poeziei atunci când aceasta atinge sublimul și se alătură antevorbitorilor prin aprecieri asupra volumului lansat.

Finalul a aparținut amfitrionului aceste manifestări culturale, domnul Nicolae Barbu, care a adus mulțumiri domnilor Cichirdan și Sporiș, mulțumiri care i-au fost returnate pentru cadrul special oferit și unde am petrecut aceste ore și a rămas a se-nțelege că astfel de activități ne vor mai întâlni, la un loc, foarte curând.

DOCTORUL TELEKI, CETĂȚEAN MODEL

Simona Maria KIS

În data de 12 martie 2023 a încetat din viață doctorul dermatolog Samoil Teleki, la 72 de ani și a fost înmormântat în 14 martie la cimitirul evreiesc din Râmnicul Vâlcea, în clipa înmormântării având o masă mare de cetățeni în jurul sicriului pe care era inscripționată steaua lui David dornici să-i aducă un ultim omagiu... A fost o înmormântare efectuată după întreg ritualul evreiesc, slujba fiind făcută de rabinul Comunității Evreiești din România, sosit anume de la București.

În materialul de față am căutat să facem cunoscute ideile pe care doctorul și le-a exprimat în spațiul public, acesta, provenind din interviul organizat de TVR realizat de Diana DELEANU....Materialul nu se vrea exhaustiv pentru emisiunea televizată, el punctează în general stilul și principalele idei, totul exprimat, narativ, la persoana întâi chiar de dr. Teleki...

*

Samoil Teleki (medic): « M-am născut, deja, în domiciliu obligatoriu, mama mea m-a purtat în burtă pe străzile Aiudului umblând după o locuință, unde să se așeze. În subconștientul meu predomină această țară, care nu era numai una comunistă, era și nazistă, fiindcă o parte din familie, care a fost în Ardeal, a fost dusă în lagărele de concentrare.

A fost soarta noastră ca să tragem de acest nume. Un rol determinant l-a avut tatăl meu. El a făcut un an de medicină la Viena. Nu i-a plăcut medicina și s-a întors acasă și s-a apucat de afaceri. Tatăl lui i-a spus: „vezi că ai să regreti toată viața, fiindcă lumea se schimbă, afacerea e afacere, medicina e medicină”.

(...) Am fost primul în țară care am reușit, plecând de la un liceu agricol, la medicină. (...) Dezrădăcinarea este un lucru extraordinar având un impact negativ. Noi suntem sortiți locului unde suntem născuți.

Copilăria a fost foarte frumoasă, fiindcă majoritatea timpului l-am petrecut pe Valea Aiudului și în orașul

Aiud, un oraș foarte frumos, splendid. Am avut în acea perioadă o moară, care a ars, acolo era locul nostru de joacă, însă a fost sub un semn traumatic care a dăinuit. Noi am ajuns în domiciliu obligatoriu în Aiud. Deci, în 1949, tatăl meu și mama mea au fost luați cu sora mea și au fost exportati în totalitate cu schimbarea domiciliului. Deci strămutați. Norocul nostru a fost că tatăl meu a fost un om care nu a făcut politică, nu a fost la niciun partid și a avut norocul că a fost repartizat în Ardeal, domiciliu obligatoriu în Aiud. Eram de 8 ani, dar conștienți, că mama se ducea la geam și trăgea perdeaua să vadă dacă nu cumva au venit să ne ia. Eu nici nu am fost pionier fiindcă tatăl, fiind moșier, eu nu am avut dreptul să fiu pionier. Eram ținut în anuraj cu doi repetenți. M-a afectat pentru că mi-am dat seama că la mijloc era o problemă politică...

Copilăria mea, la suprafață, a fost foarte bună: cu fotbal, cu pescuit în valea Aiudului, cu diverse excursii locale după ciuperci, jocuri de-vați-ascunselea și săniuș. Era ceva ca în filme! În schimb în subconștient se lucra și tara aceasta încet, încet creștea și cu cât creșteau anii îmi dădeam seama de realitatea adevărată. Noi am fost dezinformați în legătură cu relațiile interumane, din vremea fostului regim. Legăturile și cuvântul dat unul altuia era altul decât cel de acum. În 1957 a avut loc ultima epurare cu adevărat a intelectualității, fostei intelectualități moșierești, moșierii, burghezii, oamenii care au avut stare, mici comercianți care mai aveau magazine și magazine cu aur. Îmi aduc aminte că au fost desființați în totalitate. Tatăl meu a ajuns salahor și atunci am avut un șoc extraordinar fiindcă în afară de noi patru (mama, tata, eu și sora mea) mai aveam în întreținere pe mătușa mea din 1955, când a ieșit din închisoarea de la Târgșor.

Tatăl meu fiind deportat în lagărele din Ucraina a căpătat o putere de caracter exemplară, fiindcă înainte de a pleca în război, fiind deportat, a fost un

ateu convins. După ce a revenit din război a fost un habotnic. Când au solicitat evreii din Aiud, la un moment dat, când au murit mai mulți și nu mai erau oameni credincioși, s-a dus și el la sinagogă. La noi nu se poate ține slujba dacă nu sunt evrei în sinagogă și atunci a început să frecventeze sinagoga, să îi ajute. Nu a avut asupra noastră niciun efect religios. Mama a încercat să ne creștineze, să ne ducă la biserică, să facă, să dregă, să ne facem cruce la biserică. Știți, noi am crescut neinfluențați de nimeni. A vrut la un moment dat să ne circumcizeze, dar am rămas nebotezat de frica holocaustului. Am rămas în idee evreu.

(...) Eram cam slab la învățătură că nu mă omoram cu învățătura. Am făcut liceul agricol Ciombrud la secția contabilitate. Am fost primul în țară care am reușit de la un liceu agricol la medicină. La facultate nu am avut probleme, am tocit de mi s-a rupt capul (râde). La mulți oameni dau exemplu pe Bradisteanu celebrul chirurg cardio-vascular care a fost într-adevar o mare capacitate intelectuală. Eu am învățat 6 ani, el a învățat un semestru, dar nu facultatea l-a format ci tatăl lui. La 14 ani fiind chirurg la Baia de Aramă, îl lua în operații; iar când a venit la facultate, la 18 ani, opera stomacul pe care alții nici după 10-15 ani de medicină nu reușesc. Deci, tatăl lui l-a format ca medic. Este extraordinar ca o meserie să meargă din generație în generație. După facultate am fost repartizat în Oltenia și, fiind sora mea și cumnatul meu acolo, am făcut specializarea la București, Craiova și am ajuns la Vâlcea. Când am ajuns în Oltenia eram cam bleg, dar și acum mai am perioade de blegeală. Însă, văzându-i pe olteni cum se mișcă, cum mănâcă, cum lucrează, cum fug dintr-o parte în alta; cum pleacă să-și rezolve o problema și se întorc după un minut că au altă problemă, am început să mă adaptez. M-am adaptat repede: am început să mănânc mai repede, să mă mișc mai repede, să vorbesc mai repede, să gândesc mai repede. Din Oltenia (1981) m-am dus la specializare. În 1982 m-am însurat cu nevasta mea, olteancă get-beget din comuna Traiania, educatoare.

(Continuare în pag. 10)

DIN REVISTE LUATE...ȘI-N REVISTĂ DATE...

„la de mănâncă din astă psaltire! / Bea și o gură de votcă din veac, / Să-ți amintească-ntr-o țigărie și drac / Din al cui cer cazi cu blagoslovire. / ... / La poarta veacului, unde se-adună / Lumea ta și a mea, lumea noastră nebună!...”
(Petrinel Ștefănescu- *Înger căzut*).

Mihai MUSTĂȚEA

Aplecat din lumea noastră nebună Petrinel Ștefănescu, într-o altă lume, poate nebună... și „boemă”!

Revista *Apostrof* luna aprilie, are editorialul: *Mihail Sebastian, descoperit sau redescoperit?*, semnat de noul redactor-șef - Ion Vartic. Ei, bine! Ceea ce se anunța ca o descoperire a unui fragment inedit din *Jurnalul* lui Sebastian fusese, de cel puțin două ori, descoperit, mai întâi de George Voicu, apoi Leon Volovici îl semnaleză și citează din „inedit” în 2007, la Simpozionul Mihai Sebastian, organizat de Universitatea Ebraică din Ierusalim. Marta Petreu este prezentă prin cronică lui Iulian Boldea, la volumul de poezii *Haita*, prilej pentru critic de a face o caracterizare generală a poeziei Martei Petreu. La ancheta: *Literatura și cititorii ei*, răspund Ioan-Aurel Pop și alții. Mircea Popa este semnatarul eseului *Marin Preda - azi*. Citim, în acest număr, un *Dosar Mircea Eliade: Adio!*, poeme de Hanna Bota și Marko Béla și texte critice de Iulian Boldea, Anca-Daniela Mihut, Mirela Nagât, Mircea Moț. Un număr remarcabil ca și precedentele.

Trecem și pe la concitadina *Steaua*, nr.4. În editorialul: *Sertar și creație*, Ovidiu Pecican este interesat de problema cărților de sertar apărute în postcomunism. Opere literare necunoscute au intrat în circulația culturii noastre, un cadou neașteptat, substanțial, de care ne bucurăm astăzi. Așteptarea este, uneori, salvatoare. Gheorghe Glodeanu cu *Măștile însângerate ale lui Adrian Păunescu* cercetează proza fantastică a poetului, având un timbru personal și aproape deloc știută. Adrian Lesenciuc ascultă *Vocea etică. Ce am învățat de la Monica Lovinescu*: „Recitind paginile Monicăi Lovinescu, am înțeles ... că dimensiunea estetică rămâne fundamentală, dar că acea etică și cea ideologică nu trebuie neglijate”. Savu Popa dezvăluie *Cultul nuanței* în scrierile Monicăi Lovinescu. Notații pertinente, la memoriile: *La apa Vavilonului*, le face Ovidiu Pecican. Se adaugă, prin comentarii, și Victor Cubleşan cu Radu Toderici. Ion Pop, la cronică literară: *Între repotaj și poezie*, recenzează versurile lui Alexandru Vakulovski din *Priveliști*. Hanna Bota, la creuzet, reproduce: *Și latră până găsești un om*, ultimele cuvinte ale poeziei care dau titlul volumului *Circuitul lătrăului în natură*, autor Silviu Dachin. Seamănă cu imaginea lui Diogene, căutând prin Atena, cu lampa aprinsă în miezul zilei, un om. În poezia lui Silviu Dachin, ni se oferă varianta nocturnă: căutarea are loc nu cu lampa în mână, ci cu lătratul „în gură”, dar gestul e același. Ținuta elegantă este marcată cu ilustrațiile lui Lorant Marosi.

Contemporanul lunii aprilie ne propune la editorial: *Cazuri de disidență reală*. În literatură, un caz de disidență a fost grupul *Steaua* de la Cluj. După el, a fost grupul lui Țepeneag, care a făcut o disidență acceptată, în toate fazele. Un moment major a fost grupul Goma în 1977. Cam asta a fost disidența în literatura română. *Miracolul românesc* este o preocupare pentru Ioan-Aurel Pop. De-a lungul timpului, discuțiile legate de formarea limbii și poporului român au atins dimensiuni considerabile, cu sușuri și coborâșuri, dar nu au conținut niciodată. La un moment dat, stăpânii unor imperii și regate au împărțit popoarele în unele „cu istorie” și altele „fără istorie”. Românii erau o excepție de la tabloul etnic al regiunii sud-est europene. Cu toate acestea, savanții au descoperit datele esențiale ale etnogenezei românilor. Românii există ca popor, ca și rudele lor de aceeași spiță (adică italienii, francezii, spaniolii, catalanii, portu-

ghezii etc.) cam din ultima parte a mileniului I din era creștină. Românii de azi nu descind „prin sânge” nici din daci, nici din romani, nici din slavi sau, mai exact, descind din toți aceștia și din mulți alții câte puțin. Poetul Geo Dumitrescu a sintetizat cumva pe înțelesul tuturor lucrurile, la modul poetic: „Slav aș fi fost de nu eram latin, / Latin aș fi, de n-aș fi fost și dac- / Dar a ieșit așa: să fiu român, / Și eu cu soarta asta mă împac!”. Excepțională este dănuirea românilor într-o „mare slavă”, ceea ce ar putea explica apariția expresiei „miracolul românesc”. Mircea Platon trage un semnaleză: *Lupta de clasă, astăzi și în mintea copilului dumneavoastră*. Marian Victor Buciu creionează pe *Eugen Negrici și psihologia unui seismograf*. Marius Miheț ne comunică: *Avocatul ceh al culturii române* a fost Jan Urban Jarnik. Constantin Toader trage un semnaleză: *Școala eșuată în era reformelor progresiste*. I se alătură și Mihaela Rusu cu întrebarea: *Educația încotro?* Cu puțin timp înainte de a se despărți de noi, Răzvan Theodorescu, în dialog cu Ionuț Vulpescu: *Patria mea, dreaptă saugreșită* neliniștește, deși românii sunt dușmanii românilor, că „Dumnezeu veghează”. Nu ratați acest interviu de excepție și să-i ascultăm ultima dorință: „Vă rog, pe cei care nu mă iubiți și pe cei care mă iubiți, să mă iertați!” Magda Ursache, în: *Doamne, Tu știi?*, e îngrijorată de cei care „se străduiesc să străbată cu pluguri cartagineze civilizația și cultura românească”. Un număr de pus în ramă.

Revista *Luceafărul de dimineață* a primit- *Premiul Național Iacob Negruzzi* pentru cea mai bună revistă literară la Zilele revistei Convorbiri literare, ediția a XXVII-a, lași 20-22 aprilie 2023. Numărul acestui aprilie are editorialul: *Alternative și alegeri*, semnat de Horia Gârbea. Alegerile de la Uniunea Scriitorilor consemnează un moment bun, dacă ne raportăm doar la interior: continuitate de plan și de acțiune, un calendar de evenimente bogat, reviste-orisicât-subvenționate. Să fim optimiști! Cronică literară la romanul Gabrielei Adameșteanu: *Voci la distanță*, în exegeza minuțioasă a lui Dan Cristea se intitulează: *Istории de familie în comunism și în postcomunism*. Alex Ștefănescu ne explică în pagini delectabile: *De ce a scris I.L. Caragiale?*, *Farmecul scrisului lui Sadoveanu* și *Marin Preda și rolul vieții lui*. Suntem în anul Urmuz, iar Lucian Costache vizitează *Urmuz Muzeum*. Doina Jela, din reflex se întoarce la Raftul Monica Lovinescu, în: *Recitind-o pe Monica Lovinescu*. Receptăm al treilea episod în *Altă lectură. Despre Orfeu*, pe Mircea Bârsilă. Pentru amatorii de poezie, Ion Tudor Iovian are o pagină de *Poezie* și George G. Daragiu o jumătate de pagină. Dacă nu v-au ajuns, Horia Gârbea citește multe cărți și extrage: *Poezie în doze mari*. Le citim și noi în doze mai mici sau mai mari.

Orizont-ultimșorean este sedus de noua traducere a magnificului roman *Ulissee* al lui Joyce. Cristian Pătrășconiu este prezent la datorie și realizează un dialog cu autorul noii transpuneri: Rareș Moldovan. Dacă a fost sau nu apăsă de umbra precedentului traducător, Mircea Ivănescu, vom ști din *Cuvânt înainte*. Noua variantă stărnește interesul lui Raul Săran în recenzia: *Eterna (re)întoarcere*. La studiul lui Tudor Dinu despre Revoluția Greacă de la 1821, Alexandru Budac scrie niște *Clarificări*: „Într-o cultură sănătoasă, cartea lui Tudor Dinu ar trebui să fie un bestseller. Nu este, pentru că suntem așa niște mincinoși nenorociți. Nu ne plac decât istoriile contrafăcute.” Ancheta infatigabilului Cristian Pătrășconiu are subiectul: *Cine vă cunoaște cel mai bine?* La Universitatea de Vest de la Timișoara, în februarie, a conferențiat unul dintre cei mai importanți filosofi din lumea contemporană- Peter Sloterdijk-și a rostit: *Gânduri despre Europa de azi*. O cronică la *Istoria românilor*, de Constantin C. Giurescu, are un titlu inspirat sub penița lui Radu Jørgensen: *Cum ne alegem istoriile, așa ne va alege istoria*. De neocolit pagina cu două titluri: *Tur de orizont* și *Cronică mărunță*.

Ultima apariție din lună a *Observator*-ului *Cultural* ne dă vești despre ce isprăvi au mai făcut ai noștri scriitori. Gabriela Adameșteanu a lansat cu emoție și cuvinte de laudă, în Granada, traducerea romanului *Provizorat*. Dar vestea cea mare: Mircea Cărtărescu e laureatul de anul acesta al lui Los Angeles Times Book Prize, la categoria „ficțiune”, pentru romanul *Solenoid*, în cadrul unei ceremonii în aula Universității din California de Sud. Printre laureați, de-a lungul timpului, se numără Gabriel Garcia Marquez, Margaret Atwood, Milan Kundera, Ian McEwan ș.a. Cu acest prilej, scriitorul român a acordat și un interviu. Doina Ioanid comentează o altă carte a lui Jonathan Coe: *Ploaia înainte să cadă în Poveștile din care suntem făcuți*. Pentru exegetă: „Romanul nu creează atât o saga a unei familii, ci o saga a unor femei care nu se supun normelor epocii, precum și o saga a sensibilității feminine.”

Într-un dialog despre tiranie și libertate, filosoful iranian Taymaz Azimi îi declară lui Edward Kanterian: „Neînfricarea tinerilor iranieni pare a nu avea limite.” Mă întreb cum stau cu Neînfricarea tinerii noștri, care nu învață la Paris sau altundeva... La *Dosar*, o surpriză de proporții: *Platforma Umanistă UBB. Puncte - cheie*. Universitatea din Cluj-Napoca, cea mai bine plasată universitate românească în clasamentele internaționale de specialitate ale ultimilor ani, a lansat recent, sub titlul *Platforma umanistă* o „propunere pentru redefinirea ideii de universitate”. Un număr impresionant de profesori ai acestei universități, veniți din cele mai diferite orizonturi umaniste și științifice, au colaborat și au produs un text dens, care cheamă la regăsirea sufletului pierdut al universităților timpului nostru. (Sever Voinescu-*Dilema veche*). Ar putea fi o șansă reală ca universitățile noastre să-și regăsească sufletul, iar studenții noștri să-și regăsească reperele mari, fundamentale, care-i pot ghida să fie cu adevărat buni. Buni în toate sensurile.

Ramuri din luna aprilie, la rubrica *semnal(e)*, prin penița lui Nicolae Prelipceanu, știm de-acum încolo *Ce multe am pierdut!*: unde s-a dus limba asta românească, atât de colorată și de puternică și de sugestivă și de trezitoare de reverii? Aceste întrebări sunt provocate de limba folosită de „progresiști” zilelor noastre. Mihai Ghițulescu, într-un titlu cu rime: *Și uite-așa, pre românește, / Prostescul nostru caft se căftănește!*, elogiază cartea: *Raptul este poezie* a lui G.P. Volceanov. Cronică literară de Gabriela Gheorghisior, cu un titlu parafrază: *Gâlceava poetului cu sine*, este pentru un poet de frunte al generației optzeciste: Liviu Ioan Stoiciu. Acesta „scrie, într-un fel, de peste patruzeci de ani, o singură carte de poezie, în răstăcirea lui prin lume”. Monica Pillat, în interviul realizat de Cristian Pătrășconiu, e convisă că: „Trăim în miezul unei marea, între veghe și vis.” Dacă nu vorbim noi de bine despre noi, o face William Maz, în interviul realizat de Simona Preda: „Iubesc românii, bunătatea pe care o văd pretutindeni în lucrurile mărunte din viață: umorul pe care îl au chiar și în cele mai întunecate vremuri și prietenii care durează o viață”. Ditirambi îi înalță lui Mihai Șora: Gabriel Coșoveanu și Marius Ghica. Din *Ramura traducerilor*, culegem pe Ismail Kadare, care ar fi trebuit să primească Premiul Nobel, de mulți ani (n.m.), în viziunea Vioricăi Gligor și pe Yukio Mishima în: *Jocul cu timpul*, pe care îl face Gabriela Nedelcu-Pășărin.

Întâlnim întâia dată *Revista revistelor*; rezumă revista *Vatra*, nr.1-2/2023, care îl omagiază pe criticul și istoricul literar, profesorul Eugen Negrici, sub genericul: *Portret în palimpsest: Eugen Negrici*.

Revista *Viața Românească* din luna Iulie debutează cu editorialul lui Nicolae Prelipceanu: *Încă un ev mediu?* Însemnările purced de la o anchetă despre ce loc mai ocupă literatura în lumea de azi, mai precis în societatea de azi. Scriitorul este sceptic, răspunsul său a fost că nici unul în societatea românească de azi. Soluția ar fi modificarea sistemului de învățământ, altfel cei puțin interesați sunt în situația Evului Mediu, când cultura se retrăsese în mănăstiri: „Să fim noi primii locuitori ai unui nou Ev Mediu, deloc « întâmplător », cum i-a spus un scriitor azi uitat, Romulus Guga, într-o piesă jucată cândva?”.

(Continuare în pag. 9)

LACUL LEBEDELOR - ÎNTRE ÎNGER ȘI DEMON

Dragoș-Gheorghe CĂLINESCU

Ating calea unui îndrăzneț, răspuns la întrebarea: *Înger sau Demon?*

Fără să vreau, dar sub influența unui impuls ascuns, trădat de emoția unei seri răcoroase la sfârșit de aprilie 2023, deschid laptopul de lucru și ating tastele de culoare neagră cu litere albe pentru a da viață cuvintelor ce au să vină. Antiteza neremarcată încă la începutul consemnării acestor trăiri prinde contur prin rânduri poate obtuze și ermetice, dar deschise emoției.

Am așteptat preț de o lună premiera spectacolului de balet *Lacul lebedelor* de **Piotr Ilici Ceaikovski** a Operei Române Craiova ce s-a desfășurat în data de 29.04. 2023 pe scena Cercului Militar din Craiova. Din centrul sălii de spectacol m-am bucurat în tăcere de libretul lui **Vladimir Beghicev** și **Vasili Geltzer**, în versiunea coregrafică a lui **Marius Petipa** și **Lev Ivanov**. Decorurile și costumele au întărit festivalul de lumină, culoare, emoții trăite zgomotos de o parte a publicului pe parcursul celor aproximativ două ore și jumătate de spectacol. Toate acestea au adunat aplauze frenetice, lucru ce a întărit încrederea în efortul tinerilor dansatori.

Ridicarea cortinei mi-a permis accesul la intimitatea, timiditatea și naturațea tinerească a grupului de balerini, lăsându-mă ademinit și condus de mrejele Orchestrei și Baletului Operei Române Craiova, aflate sub atenta conducere muzicală a lui Dumitru Cârțumaru. S-a deschis astfel în fața mea o altă lume, una fantastică, imaginară, care a trecut testul dur al timpului dincolo de mine ca individ. Ochii mi s-au închis aproape instantaneu începând să văd și cu cei ai minții. Variațiile muzicale ceaikovskiene au transformat întinerul sălii în culoare. Am căutat cu privirea atentă o nervozitate a execuției atât de necesară, identificând-o la *Bufonul lui Ceaikovski* interpretat de **Ion Breahna** (Moldova) cu atâta jovialitate, seninătate, cu o ușurință maladivă și cu o naturațea copilărească

a mimicii aproape perfecte pe tot parcursul premiei.

În distribuția spectacolului de balet *Lacul lebedelor* de **Piotr Ilici Ceaikovski** remarc interpretarea cu eleganța cuvenită a personajelor *Odette/Odile* - **Oksana Bondareva** (Rusia), *Siegfried* - **Nicolai Nazarchevici** (Moldova), *Rothbart* - **Vasili Bogdan** (Moldova). Verba și trăirile dansatorilor au primit feedback-ul instantaneu prin aplauzele sălii. Am descoperit emoția spectatorilor cu un interes nevinovat ușor de imortalizat pe retina efemeră a minții sau prin ecranele telefoanelor ascunse prin sală.

Povestea este o căutare a dragostei, o vibrație dincolo de o simplă atingere de buton cu care este obișnuit omul modern. Ecranul gadgeturilor de orice formă sau mărime nu poate înlocui sau păcăli sufletul, omul având nevoie de trăirea scenei, de vizualizarea efortului transpirației pe tâmpile. Frumusețea vieții, trăirile oamenilor în general se lasă prinse în tumultul valurilor asemenea bățăilor inimii. Frământarea interioară a publicului este justificată prin vibrația interpretării scenice și prin eleganța notelor muzicale.

Piotr Ilici Ceaikovski, în baletul clasic popular, ne ademenește cu povestea prințului *Siegfried*, aflat la vânătoare, ce se îndrăgostește de tânăra *Odette*. Ea era blestemată de un crud vrăjitor să trăiască într-un corp de lebădă albă. Ca o ironie a sorții, doar noaptea își putea reveni la forma umană, vraja putând fi ruptă

doar printr-un jurământ de iubire sinceră al prințului. Vrăjitorul *Rothbart* i-o prezintă pe *Odile*, fiica sa, care seamănă izbitor cu *Odette*. Jurămintele obținute prin înșelăciune de către *Odile* sunt șterse, când prințul se trezește și își dă seama că a visat.

Multiplele variante și puneri în scenă ale spectacolului de balet *Lacul lebedelor* i-au adus recunoașterea bine meritată în cei aproximativ 150 de ani scurși de la prima interpretare.

Furtuna evoluțiilor și oscilațiilor scenice, a permis o amplificare a mișcărilor grațioase, mimice, executate în mod coordonat, ale echipei de balerini, fapt întărit și de atenția și reacția sălii. Liniile corpului, expresivitatea chipurilor dansatorilor au încălzit atmosfera scenei, aparent neîncăpătoare pentru complexitatea mișcărilor executate matematic și riguros.

Fără a-mi propune sau a căuta justificări, scena Cercului Militar din Craiova s-a dovedit prea mică pentru voluptatea dansului, îngreunând adaptarea și punerea în scenă a lui Andrei Scharaev (Cehia) și scenografia lui Yevhen Hurenko (Ucraina), întărindu-mi covingerea că *tehnica ne omoară*.

Vaslav Nijinsky nota secolul trecut în propriul jurnal: "Publicul îi place să fie surprins. Nu știe multe despre dans și de aceea este ușor de uimit." Poate că și uimirea, asemenea adevărului, are diferite nuanțe, interpretări ce dau sensibilitate dansului. Pot sugera că, în această eră a internetului de mare viteză, a fi surprins are o cu totul altă adâncime și nuanță față de începuturile secolului trecut. Înțelegerea dansului nu mai este atributul exclusiv al unei elite. Spectacolul, creația în general, se adresează unui public mult mai numeros, educat, deschis noului în toate formele sale, cu așteptări largi, liberale.

Opera Română Craiova a reușit să surprindă prin punerea în scenă a unui spectacol de clasă, găsindu-și resursele necesare pentru a menține o pulsație puternică în inima Olteniei.

Ca o părtinitoare concluzie, consider că nevoia de viață, de dragoste în sensul pur, nevinovat, sincer poate fi consumată, dar și întărită, prin păstrarea emoției asemenea unui joc al minții, atât de necesar vieții cotidiene, aflat într-o perpetuă luptă cu noul, cu ideea de cunoaștere unilaterală.

IDEALIZAREA ROMÂNIEI INTERBELICE (Urmare din pag.3)

El se uita la mine unde pun ștampila. Eu dau să pun la partidul meu, dar el îmi dă peste mână și-mi face semn să pun pe guvern. Îi zic: «Măi ce vrei tu de la mine? Eu pun votu' unde vreau». Da' el spune că nu-i vinovat, cică are ordin să pună toți la guvern. Și nu m-a lăsat să pun. Îi zic eu: «Votezi tu sau votez eu?». Și apoi îi zic: «Măi, fă-te și tu că nu vezi». Da' el îmi spune: «Votează unde vrei, numai să nu știe nimeni». Și așa am votat. Dar au fost mulți care n-au votat deloc, au votat soldații în locul lor. La alții le-au luat cărțile de alegător înainte de a veni la alegeri. Așa se fac mândătorii ca să iasă guvernul liberal". De fapt, nu doar liberalii procedau astfel, ci toate partidele desemnate de regele României să formeze guvernul organizau alegerile la fel. În cadrul fraudării alegerilor un rol semnificativ îl aveau agenții electorali comunali ai partidelor politice, care acționau folosind băta, de aici denumirea de bățcani. Numeroasele mărturii ale vremii arată că: votau persoane în stare de ebrietate, grupurile organizate de bățăuși, plasate în preajma secțiilor de votare, amenințau pe cei care nu votau cu guvernul suspectat de dictatură și fraudarea alegerilor, au fost cazuri de morți și răniți din timpul violentelor campanii electorale; toate acestea făceau parte integrantă din realitatea politică românească. Într-o telegramă, expediată regelui Ferdinand, Iuliu Maniu a solicitat invalidarea alegerilor parlamentare precizând că scrutinul electoral trebuie tratat drept „o rușine națională și un scandal european”.

În campaniile electorale toată lumea promitea orice, iar oamenii politici aduceau în discuție mai cu seamă necazurile imediate ale țăranilor. Toate nevoile comunelor erau rezolvate din vorbe, în ultimele câteva zile de campanie. Îndată ce se vedeau aleși în Parlamentul României, toate promisiunile electorale erau uitate, iar deputații și senatorii nu mai călcau prin circumscripția pe care o reprezentau. Și astfel, problemele nerezolvate cu anii erau repuse pe tapet cu ocazia fiecărui ciclu electoral. Cât privește violentele confruntări politice interbelice, minate de promisiuni demagogice și de mijloace de corupere a opțiunii electorale, bățalia politică nu se ducea pentru a alege cei mai buni gospodari, ci pentru a se da satisfacție sau câștig de cauză unuia sau altuia din grupurile de interese locale cu susținere în capitala de județ.

Datorită regimului abuziv din punct de vedere electoral, al declinului tot mai accentuat al sistemului democratic, România anilor 1934-1938 nu avea cum să mai

reziste, pentru că devenise o țară în care „cetățenii nu mai manifestau niciun interes pentru ceea ce alcătuisese politica românească de până atunci”. Intrigi, atacuri personale, răsturnări de guverne, promisiuni deșarte etc. România trebuia extrasă cumva din starea de amorțeală în care se găsea încă din 1918.

În această evoluție, plină de contradicții, cu o vizibilă adâncire a distanței sociale dintre guvernanti și guvernați, care s-a amplificat în mod îngrijorător, cât și din cauza conflictelor existente chiar în interiorul elitei politice, s-a produs o crasă slăbire a coeziunii sociale și naționale. În același timp, tradiționala adversitate politică, oarecum moderată, dintre liberali și conservatori – până la Primul Război Mondial, sau dintre țărăniști și liberali în perioada interbelică, a început să fie puternic concurată, în anii '40, de înclăștarea virulentă dintre extrema stângă și extrema dreaptă, adică dintre cei care priveau „spre Răsăritul Bolșevic și cei care susțineau politica Apusului fascist, hitlerist”. Și unii și alții, indiferent de orientarea politică, aveau aceeași adâncă lipsă de cunoaștere istorică a realității românești, peste care se credeau îndreptățiți să guverneze, fără scrupule și responsabilități, împotriva intereselor poporului și, implicit, ale statului român.

Regimul de autoritate monarhică (dictatură) instituit de regele Carol al II-lea la 10 februarie 1938, a fost primul sistem constituțional românesc în care numai un singur partid politic - Frontul Renașterii Naționale – devenit în 1940 Partidul Națiunii, avea dreptul să depună liste de candidaturi în timpul alegerilor legislative organizate în 1939. Însăcunarea noului regim „de dreptate și reconstrucție” a fost receptat cu foarte multă încredere și speranță, mai ales la sate. Cu excepția unora dintre oamenii administrației politicianizați și interesați în menținerea „vechilor reguli”, puțini au fost cei care au regretat sistemul partidelor, considerate răspunzătoare pentru slaba și ineficienta guvernare a țării.

Explicația pentru situația politică internă, care s-a degradat continuu în perioada interbelică ajungându-se la dictatura regală, își avea originea, încă din a doua jumătate a secolul al XIX-lea, în distanța socială uriașă între clasa politică conducătoare și națiunea guvernată. Într-un asemenea context politic, marcat de demagogie, corupție și politicianism, viața publică românească din perioada interbelică a devenit un mediu care deruta și alarma o populație tensionată, care nu mai înțelegea nimic din sistemul parlamentar și democratic. Într-o astfel de situație, cursul politicii democratice a avut de suferit, încât, autoritarismul și dictatura au apărut ca o alternativă în perspectiva acelor ani.

CONSIDERAȚII DESPRE SUFERINȚĂ

Marian PĂTRAȘCU

În urmă cu un an (2022) am aflat că celebrul actor Alain Delon, care în 2019 a suferit un accident vascular cerebral (AVC), a cerut să fie eutanasiat asistat. Ulterior, am citit, tot pe internet (pe „Republica”, dacă nu mă înșel) un text interesant cu titlul „Moartea – ca leac pentru durere” (text pe care, din păcate nu-l mai găsesc), în care era vorba despre același subiect – eutanasierea asistată la cerere, pentru curmarea suferinței, subiectul fiind încă unul încă foarte discutat și disputat, mai ales din punct de vedere al eticii medicale, dar și din punct de vedere al teologiei creștine.

Atunci, această formulare, pe care am și transformat-o în sintagmă, fiind, recunosc, un mare amator de citate înțelepte și admirator al autorilor acestora (iată unul potrivit aici, aparținând lui Leon Bloy și pe care l-am găsit în urmă cu mulți ani în agenda personală a primului meu șef, dr. ing. Peter Glück – fie-i țărâna ușoară! – „Suferința poate trece, dar faptul de a fi suferit nu se șterge niciodată!”), mi s-a părut excepțională! Ulterior însă, am ajuns la concluzia că era astfel doar ca formulare/asertiune, fiindcă eutanasierea asistată tot sinucidere înseamnă până la urmă; mai mult chiar – ea va fi întotdeauna însoțită și de o crimă, cel care-l... „ajută” pe suferind să moară fiind, ați ghicit – fix criminal! De aceea eu o socotesc ca fiind suprema lașitate a unui om! Asta, pe lângă faptul că este și un păcat de neiertat, sinucigașii fiind îngropați la marginea cimitirelor și fără slujbă de înmormântare (nici măcar nu-i este pomenit numele, preotul rugându-se numai pentru cei rămași în urma lor).

Da, viața este și suferință, iar dacă cei mai mulți dintre noi ar susține că n-au avut niciodată momente în care să-și fi spus că viața este o mare porcărie, uitând de îndemnul biblic „nu judecați, ca să nu fiți judecați...” (Matei 7:1-12), și învinuindu-L pentru asta chiar pe Dumnezeu, eu le spun tuturor că mint cu nerușinare! Ce-ar însemna însă dacă din dorința egoistă de a nu mai suferi, una-două, toți ne-am sinucide?

Mi-am amintit de aceste două chestiuni recent, când, într-o postare pe blogul său, ziaristul Oreste Teodorescu, explica foarte aplicat faptul că Dumnezeu a dăruit omului două virtuți, aparent contradictorii, anume: virtutea iubirii și virtutea suferinței. În context, trebuie să menționez faptul că sufăr de o boală congenitală (tetrapareză spastică/Maladia Little), care mi se agravează pe zi ce trece, provocându-mi dureri atroce, finalul fiindu-mi perfect previzibil.

Dar nu aceste considerații mi-au dat imboldul

final de a scrie textul de față, ci faptul că, în urmă cu doar câteva ore, am primit pe WhatsApp, de la un prieten, fost coleg de clasă la liceu, un filmuleț (fără menționarea sursei, doar cu obișnuita specificație „forwarded many times”), în care, un tânăr (bănuiesc, după voce) român, având în mâini o casetă transparentă în care erau o Biblie și, lângă ea – o bancnotă 50 de lei, oprește lumea pe stradă cu întrebarea: „Ce ați alege: 50 de lei sau Biblia?”. Ei bine, dintre toți cei cărora li s-a pus această întrebare, doar în două cazuri a fost aleasă Biblia fără ezitare: o doamnă între cele două vârste, care, alegând Biblia și fiind îndemnată să se uite în ea, a găsit acolo 800 de lei, pe care însă i-a refuzat, spunând că-i este frică să pună mâna pe acei bani (nemunciți – n. a.) și cerându-i acelui tânăr să-i dea cuiva care are mai multă nevoie de ei decât ea, și, respectiv – doi băieți frumoși și curați, de 10-12 ani, care s-au ales și cu 14 bancnote de câte 50 de lei (unul dintre ei a numărat banii), fiind, se înțelege, bucuroși nevoie mare (uimitor a fost faptul că aproape concomitent amândoi au ales fără ezitare Biblia, spunând că ei sunt credincioși)!

În fine, la cele de mai sus, mai adaug faptul că, pentru mine, cei care suferă se împart în trei categorii, și anume: (1)- cei puțini, care cred cu tărie că suferința le este dată de Dumnezeu nu întâmplător sau nemeritat și că le va fi de folos după moarte, exemplul biblicului lov fiind elocvent în acest sens: „Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat!” (lov 1:21); (2)- cei mulți, pe care suferința îi înrăiește și care nu ezită să-l ceară socoteală lui Dumnezeu pentru suferința lor cu stupida întrebare – „De ce a lăsat Dumnezeu suferința?”, ori, și mai și – „De ce, Doamne, de ce tocmai eu?”, fiindcă, vezi Doamne, ei se socotesc fără păcate și chiar susținând total aiurea și, evident – blasfemiator, că dacă făceau ei lumea o făceau mai bună; și (3) - cei de mijloc, cei care oscilează între smerenie și acceptare – pe de o parte, și mândrie – pe de altă parte (nu mândria l-a pierdut le Lucifer?), cei pe care Scriptura îi numește „călduți” (Apocalipsa 3:15-16) și care, probabil, sunt cel puțin la fel de mulți ca precedenții.

Căci, da: „Învinuim de nenorocirile noastre soarele, luna și stelele – o admirabilă diversiune al cărei autor este omul!” (Grey Owl). Asta, mai ales la noi, românii, care, în proporție covârșitoare, suntem convinși că, pentru ceea ce ni se întâmplă nouă rău, întotdeauna alții sunt vinovați, nu noi, cu precădere – străinii, și în special – americanii, evreii, UE și NATO, noi suntem frumoși, harnici și deștepți, ba – cei mai frumoși, cei mai harnici și cei mai deștepți de pe fața pământului,

ce să facem însă dacă restul omenirii nu există decât pentru a ne oculta nouă înțâietatea în orice domeniu și a ne face rău, din... invidie, desigur!... Să fim, însă, serioși: aici putem vedea cu prisosință ce face din noi prostia fudulă și, mai ales, păcatul mândriei, culmea – total nejustificate, dimpotrivă, în ceea ce mă privește cel puțin; apropo, o stupiditate mai mare decât sintagma – „Mândru că sunt român!” – nu cred că există, din moment ce trebuie să fii ori idiot, ori ticălos până-n măduva oaselor, ca să nu poți constata adevărul crunt din zicala noastră națională: „Capra moare de râie, dar ține coada sus” (a se observa și că la națiile civilizate nu există acest... „patriotism logoreic”, cum l-am numit eu, unul de tip AUR-istico-șoșocist, ca exemplu concret și actual, pentru bunul motiv că acolo faptele vorbesc, iar cetățenii lor nu au nevoie să urle ca bezmeticii tâmpenia asta)!..

De asemenea, referitor la cei doi copii care au ales Biblia și nu banii, pot să spun cu toată convingerea că mare brânză n-am prea făcut eu în viața asta, cu excepția celor doi copii, pe care i-am crescut și educat exact așa cum am învățat de la părinții și dascălii mei, cărora, aici și acum, aș vrea să le mulțumesc tuturor cu umilită recunoștință! Dar, în primul rând, ar trebui să-l mulțumesc lui Dumnezeu pentru tot ce mi-a dat, inclusiv pentru faptul că cei doi copii ai mei au mai apucat să facă școli bune (au absolvit același liceu ca și mine, iar după aceea, băiatul – electronica și telecomunicațiile din politehnica bucureșteană, iar fata – medicina clujeană), în comparație cu ceea ce se întâmplă astăzi în educația românească. Da, ar trebui!... Dar eu sunt nevoit să recunosc însă faptul că, în realitate, nu sunt decât un păcătos cârtitor... Și când mă gândesc că, atunci când îmi erau copiii mici, eram acuzat de către prietenii, colegi de serviciu și cunoscuți că sunt prea exigent, chiar dur cu ei, deși eu n-am făcut altceva decât să procedez așa cum au procedat cu mine părinții mei (niciodată nu m-au considerat altcumva decât normal, nescutindu-mă de absolut nimic din ceea ce implică asta, târziu de tot am aflat că au refuzat de nenumărate ori, cu înverșunare, să mă dea „la stat”)!... Așa se face că astăzi nu-mi pare deloc rău că am procedat astfel cu ei (au crescut „cu cheia de gât”, nu m-am ocupat de ei decât până au învățat să scrie și să citească, în rest – am căutat să-i responsabilizez pentru tot ceea ce fac, fără a le impune ceva cu de-a sila). De aceea, foarte probabil, eu nu pot nicicum să empatizez cu părinții care se plâng de copiii lor, vina aparținându-le în exclusivitate, fiindcă orice părinte își are copiii pe care și-i merită (parafrază la Joseph de Maistre, „Considerații despre Franța”, 1796: „Orice țară are guvernarea pe care o merită!”), neezitând să le și spun asta...

Râmnicu Vâlcea, 21 mai 2023

DIN REVISTE LUATE...ȘI-N REVISTĂ DATE... (Urmare din pag. 7)

Un eseu incitant scrie Ștefan Lemny: *Istoria ca o mie și una de povești - Istoria Imperiului Otoman de Dimitrie Cantemir*. Sursele orientale sunt și ele folosite în scrierea acestei *Istorii*; farmecul narațiunii se conjugă cu exigența adevărului și printr-o ingenioasă înlănțuire de povestiri, scrierea lui Cantemir lasă impresia unei *O mie și una de nopți* de factură istoriografică. Ion Bogdan Lefter continuă serialul din viața literaturii: *Impunătoare prezențe ale « cerchiștilor » și premisele unei reevaluări a « moștenirii » lor literare*. Din lumea teatrului, Alexa Visarion scrie rânduri patetice în: *George Banu - vocația prieteniei*. Peter Brook l-a dorit alături de el... și George Banu s-a grăbit să îl întâlnească acolo ... în tăcerea Corurilor. Geo Vasile asistă la: *Radu Stanca, spectacolul de adio*. Gh. Postelnicu ne amintește: *Ion Caraion-100.Caseta cu Inimi*. Pentru Ion Pop *Theodoros* este: „O nouă epopee post-modernă.” Florin Toma îl face vizibil pe *Nevăzutul Brauner*. La miscellanea o cronică tardivă la *Istoria literaturii române contemporane*, de Alex Ștefănescu, scrie Liviu Capșa. Numărul se încheie cu revista *revistelor*, realizată de Liviu Ioan Stoiciu.

România literară, nr.15, are editorialul, scris de Nicolae Manolescu, cu un titlu retoric: *Limba română, un bun național?* Pentru autor, întrebarea din titlu este mai actuală decât niciodată. În condițiile în care se vorbește tot mai mult despre identitate națională, limba română este lăsată de izbeliște. Limba noastră cea de toate zilele nu mai constituie o preocupare. În programul prezidențial *România*

educată, nu există nicio referire la limbă. În *Ilustrarea și apărarea limbii* se pare că nu sare nimeni. Urmarea, dacă lucrurile rămân cum sunt astăzi, vom vorbi și scrie într-o limbă pășărească. Un semnal de alarmă îl trage Mihai Zamfir cu *Decăderea literaturii dramatice*. O caricatură din 1899, publicată în revista *Pagini literare*, îl reprezintă pe Barbu Ștefănescu Delavrancea în chip de Don Quijote, înălțat în șaua unei Rosinante costelive. Vasile Spiridon exploatează valențele caricaturii în pagina de istorie literară: *Rosinanta. Pegas*. Pe de altă parte, Nicolae Preliceanu scrie: *Maskirovka*. Ce este, ne spune Alain Besançon în *Sfânta Rusie*: „Tehnica minciunii e la fel de veche ca Rusia.” O carte ar trebui să nu lipsească din biblioteca unui interesat de originea limbii și poporului român : Ovidiu Pecican *Românii. Stigmat etnic, patrii imaginare. O căutare istorică*. A citit și a scris Răzvan Voncu: *Originile între historia și basne*. O carte inteligentă și documentată despre identitatea noastră, scrisă în atingere cu literatura. Mihaela Albu scrie despre: *Un urmuzian în exil. Grigore Cugler (120 de ani de la naștere)*. Când scrie Apunake și alte fenomene, Grigore Cugler nu-l citise pe Urmuz (Monica Lovinescu).

Câteva vorbe și pentru proiectul *România literară* pe ecran. Nu, nu este o păcăleală! De la 1 aprilie, *România literară* pe micul ecran la TV România Cultural. Sumarul emisiunii, divers, bogat, se deschide cu editorialul criticului literar Nicolae Manolescu, lecție de spirit critic și civic. Împreună cu reporterii televiziunii, moderatorul neobosit, spontan și bine informat este Cristian Pătrășconiu. O invitație, în fiecare sâmbătă, de la ora 15, pe canalul TV România Cultural, emisiunea *România literară TV*. Vizionare cu spor.

COMUNICAT DE PRESĂ

Și în acest an, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Inginerie Electrică ICPE-CA București a participat la Targul European de Creativitate și Inovare EUROINVENT 2023, organizat la Iași în perioada 11-13 mai de către Forumul de Inventatori Români, Europe Direct Iași, Universitatea Gheorghe Asachi din Iași, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași și Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” Iași.

ICPE-CA a prezentat 7 invenții și a

obținut 16 premii și distincții, după cum urmează:

- 4 diplome și medalii de aur (Procedeu de obtinere a unui aliaj metalic biodegradabil pe baza de Mg pentru implanturi ortopedice, Modul de electroliza de joasă temperatură cu separator pe baza de oxid solid, Elastomer cu permeabilitate magnetică ultra înaltă cu aplicații în domeniul garniturilor de etansare electromagnetice la frecvențe joase și al circuitelor magnetice flexibile, Motor electric asincron penta-fazat

și metoda de alimentare a acestuia în curent alternativ);

- 2 diplome și medalii de argint (Convertizor static destinat alimentării motoarelor asincrone penta-fazate și metoda de comandă pentru tratarea unui defect cauzat de întreruperea unei faze, Echipament pentru reglarea continuă a debitului lichidelor, cu acționare electrică directă a elementului care realizează modificarea secțiunii de curgere);
- 1 diploma și medalie de bronz (Metoda de prevenire a deformărilor

critice în construcții industriale și dispozitive tehnologice, bazate pe senzori din microfibre feromagnetice);

- 7 diplome de excelență acordate de INCD INMA București, INCD ECOIND București, INCD IMNR București, INFL-PR și Croația Inova;

- 2 premii speciale acordate de ICECHIM București și CITT Politehnica 2000 și 7 certificate de participare din partea organizatorilor.

**BIROUL DE PRESA INCIDIE
ICPE-CA București**

DOCTORUL TELEKI, CETĂȚEAN MODEL (Urmare din pag. 6)

Și în 1983 când eram la specializare a apărut primul copil, Dominic David. După doi ani, când am terminat specializarea a apărut al doilea copil Raul Ișua. În 1984 am terminat specializarea și în 1985 am fost repartizat la Vâlcea. Am început activitatea în spital și policlinică. Atunci sistemul era integrat, câteva ore în spital și câteva ore în policlinică. Am avut o colaborare excepțională în Oltenia prin faptul că noi evreii ne puteam adapta ușor, mai ales la cei care poate cândva au fost și ei evrei, sau, cel puțin, corcitură de evrei. Să spun un lucru care pare foarte interesant, zona Olteniei în care se pare că a fost adusă Legiunea Romană sau Galileea, a lăsat ceva urme aici, fiindcă dacă consultăm numele multor olteni observăm că sunt nume biblice. Evreii între timp și-au schimbat foarte mult numele. Sunt familii Davidescu, Misescu, Avraam. (...)

Mi-a plăcut medicina și am muncit ca un câine. Am avut o colaborare extraordinară cu oamenii. Asta a fost soarta! Când m-am însurat, în 1982, i-am spus nevastei mele, vezi că va veni ziua când va trebui să plecăm în Israel.

În 1989, din cauza situației politice în care era România, nu se mai putea suporta nimic. Încet, am început să ne dăm seama că este sfârșitul lumii. Noi ca medici o duceam bine, dar poporul o ducea rău de tot și observam tot ce era în jurul nostru. Am hotărât să mergem în Israel. Tata și mama au fost sesizați să nu plece că se va schimba vremea. Dar tot am plecat și, mai mult, la Arad ne-am făcut bagajele de frontieră și am plecat din țară cu mobilă, cu diferite lucruri. Sora mea a fost avertizată de un fost colonel de securitate să nu plece că se schimbă regimul.

În Israel am stat un an și am învățat ebraica, nevasta mea a învățat foarte bine

limba, iar eu abia măcâneam ceva în ebraică. În 6 luni copiii, care aveau 4 și 6 ani, știau perfect limba, era ceva formidabil. Ambii copii au mers la grădiniță și cei de acolo l-au descoperit pe Dominic că are talent la desen. La 5 ani și jumătate Dominic a făcut un portret pe care îl am și acum. În 3 septembrie am revenit în România după un an. Ne-am gândit că schimbarea regimului va schimba lucrurile și am hotărât să revenim în România. Cu banii pe care i-am câștigat în Israel lucrând ca asistent, am luat o casă în Vâlcea. Am un principiu foarte clar și fix: nu regret niciodată nimic din ceea ce s-a întâmplat, pentru că nu e bine. În 1994 am reluat activitatea, eu medic și nevasta mea la grădiniță, educatoare și am început să ne dezvoltăm. (...)

Multe familii în loc să-și recâștige proprietățile în baza unei legi bine stabilite, au fost nevoite să apeleze la justiție ceea ce este extraordinar de dificil, fiindcă sunt procese în derulare de 15-20 de ani. ... Noi nu ne dăm seama ce rău s-a făcut poporului român prin această metodă, de a reda proprietatea în urma unor procese. Unele au ajuns la Strasbourg și sunt încă nerezolvate.

(...) De-a lungul istoriei oamenii se dezvoltă mai mult dacă erau lăsați cu averea personală și țara creștea... Eu mă duc și îmi fac singur cumpărăturile numai de la țărani și cumpăr numai produse românești, piața e sfântă! De asta mă consider un patriot. Mă simt patriot și pentru că scriu rețete în policlinică cu medicamente românești ca să susțin fabricile românești.

România este o țară atât de bogată dar foarte greu guvernabilă, din păcate atât de greu asimilată de Uniunea Europeană. Din păcate atât de multe s-au făcut irațional și illogic încât noi nu putem prevedea viitorul acestei țări.

(...) A fi doctor este un lucru mare!»

TABLETA INGINERULUI PROGRAMATOR
POSTFAȚĂ

(La volumul „Trilogia nebunilor” de Felix Anton Rizea)

Leontina RUS

Am ajuns să o vedem și pe asta, aceasta, realitate pe care o trăim astăzi, o lume care își neagă valorile, le distruge memoria, care guvernează aceste timpuri și care în loc să-și rezeme capul pe piatră, precum Iacov¹, și-l așează pe o pernă plină cu bani. Bani lichizi de aur sau de hârtie, la fel de scumpe ca aurul, proveniți din șiretlicuri bancare, din hoție, minciună, inginerie financiar-bancară! Cum am ajuns aici, în acest început de mileniu III, deceniul al doilea secolul XXI?...

Să începem cu primii ani ai acestui mileniu. În 2003, deja, ne distrusesem armata, culegând entuziasmul tinerilor care refuzau să-și execute stagiul militar. O țară fără armată este descoperită în fața, nu atât al pericolului unei atac militar din afară, dar, cât, mai ales, pericolului creat de stihiiile naturale. O țară care până atunci fusese una eminamente militară contribuind atât la refacerea țării după cel de-al Doilea Război Mondial, cât și la dezvoltarea ei până la atingerea unei demnități naționale, și, care, a atins un nivel de trai mai mult decât corespunzător (în 1976 am făcut parte din prima unitate militară de femei, care făceau instrucția pe aleele de la Politehnica bucureșteană). Ori, șocul a fost devastator, statul trebuind să plătească atât și atâtă forță de muncă

ramasă fără obiect de activitate...Atâtea și atâtea grade cu o singură stea sau două și, care, nu trebuiau să se revolte! Desigur, a fost o gravă înșelătorie, acestui popor extirpându-i-se singurul mijloc de apărare (nu numai atacului din afară) care a fost armata națională...

A doua mare, poate cea mai mare greșală a fost schimbarea modului de calcul al pensiilor (normal, și legea salarizării cu-atâtea și atâtea adaosuri) care a dus la inechități și irealuri excesive. A urmat un haos de nedescris în care guvernările, toate (după 2000), s-au făcut de răs...Salarii paralele acordate pe atestate cumpărate. Bonusuri la masterate și doctorate, diplome false, dar mai ales haosul din sistemul de pensii unde datorită suplimentărilor de la pensiile legale doar pentru unii (alte pensii pentru justiție și armată etc-după ce lege?) au făcut ca pensia de bază acordată să fie ineficientă (aproape aceeași pensie au mai mulți indivizi cu vechimi diferite- diferențe exagerate), și să nu mai fie atractivă pentru cei care în mod real muncesc cu eficiență! Nicio țară din lume nu are un sistem de pensii precum cel din țara noastră! Salarii și pensii fără legătură cu realitatea, cu munca, cu calitatea muncii, cu competența!... Mai rău, nimic din toate acestea nu se iau în calcul la acordarea pensiei! Ori dacă asta se întâmplă cu legea de bază care ne organizează sfârșitul vieții, una dintre legile cele mai importante, ce rost mai are să ne referim la alte legi impor-

tante proaste sau bune care nu se respectă!?

O acoladă la această problemă merită atenția tuturor celor implicați...În 2006 apare o lege foarte bună, care acordă membrilor uniunilor de creație, pensionari, jumătate din pensia de bază (luată conf. Legii pensiilor pe meseria de bază). De ce? Pentru că nici scriitorul, nici pictorul, nici compozitorul nu au avut și nu au un loc de muncă stipendiat ca atare! Ci au creat din pricepere și talent, rezultatul muncii lor fiind folosit, comercializat (impozitat), de alții. Dar la fel nu este plătită corespunzător nici munca de creație a inventatorului, inovatorului, activități depuse în folosul societăților comerciale...La fel munca jurnalistului colaborator, sau a celui din redacții plătiți insuficient sau deloc... Aceștia nu crează un bun de utilitate publică? De data aceasta, mai puțin inventatorii (a căror activitate inventivă, de urgență, trebuie să fie luată în considerație la calculul pensiei), statul și-a făcut datoria și a extins legea scriitorilor și asupra ziariștilor...A urmat ce a urmat dar această lege 83/2016, a ziariștilor pensionari, membri ai uniunii de resort, nu se aplică corect, mai ales după 2019 (legal 2021) când statutul uniunii a modificat articolul 10. Este imperios necesar să se revină asupra acestui articol, să fie cum a fost! Această modificare aduce mari prejudicii însăși funcționării corecte a presei noastre culturale (aceasta funcționând pe baza legii 186/2003).

1- Iacov, personajul biblic care dormind cu capul pe o piatră, visează o scară la ceruri în drumul său către Laban, de unde să-și aleagă o soție...La întoarcere spre casă, după 28 de ani de slujire cu simbrie, cu patru neveste și o avere însemnată, într-o noapte, Iacov se luptă cu Domnul și Acesta îi schimbă numele în *Israel*: Cel care s-a luptat cu Domnul!

NOBILII MICLE, DE-A LUNGUL SECOLELOR

Consacrați slujirii Sfântului Altar (1)

(VIII)

Arhim. Veniamin MICLE

Din Scrisoarea regelui Ludovic I cel Mare (1342–1382), adresată la 15 septembrie 1349 lui Ioan, voievodul românilor din Maramureș, aflăm că Giula din Giulești a avut șase copii: Dragoș, Ștefan, Tatar, Dragomir, Costea și Miroslov.

Miroslov sau Mirislău, fiul cel mai mic al nobilului knez Giula din Giulești, s-a consacrat slujirii Bisericii, fiind primul preot ortodox menționat de Analele Maramureșului, zonă compactă a nobilimii românești de rit ortodox.

Deși confesiunea răsăriteană a nobililor apare rar în documente, totuși existența nobilimii românești ortodoxe, și a unor preoți nobili de această confesiune, este un fapt constatat. La fel ca toată lumea feudală, familiile de cnezi și nobili români considerau normal să adauge, autorității și avantajelor oferite de avere și statutul lor social, și pe acela de ordin spiritual, conferit de prezența unui preot în familie. Numele Pop (Pap) este frecvent în rândul nobilimii maramureșene și chiorene, amintind de un înaintaș preot, nobil sau knez. Apoi, un preot provenit dintr-o familie bogată nu impunea comunității efortul de a-l întreține alături de biserică; probabil, el avea veniturile sale preoțești, dar nu-i erau vitale pentru existență.

Despre Miroslov, aflăm primele informații în Diploma regală din 15 septembrie 1349, fiind menționat împreună cu frații săi, precum și în cea din 10 februarie 1364, când devenise deja preot. Din viața sa, nu se cunosc prea

multe detalii; sigur, a slujit în biserica de piatră din Giulești, databilă – conform încadrării tipologice în romanticul târziu – în ultimele două-trei decenii ale secolului al XIII-lea, fiind în plină folosință prin anii 1350–1360, potrivit mărturiilor oferite de săpăturile arheologice. Cert este că preotul Miroslov era cărturarul familiei Giuleștenilor, având o pregătire temeinică însușită în renumita Mănăstire Peri, ctitoria strămoșilor săi, recunoscută ca mare vatră culturală. Școala mănăstirească de aici a produs primele texte în limba română și a format numeroși preoți. Diplomele maramureșene amintesc, alături de preotul Miroslov, pe „papa Balotha” din Apșa de Jos, pe „Luca diacul” din Oncești, precum și o mare parte din numeroasa preoțime românească din timpul regelui Matei Corvin, scutită de obișnuitele dări.

Tânărul Miroslov a frecventat și alte centre culturale ale vremii, întrucât cunoștea limba latină și slavonă, scris și vorbit. Probabil, el compune scrierea intitulată *Legenda originii maramureșenilor*. Istoricul Ovidiu Pecican afirmă, cu privire la autor, că „ipoteza mea se îndreaptă către preotul Miroslov, fratele lui Dragoș. Prin poziția sa socială, de nobil din Giulești și, totodată, de om al Bisericii, el întrunea condițiile pentru a o scrie. Interesele lui personale, ale familiei sale, ca și ale cnezilor grupați în partida Giuleștenilor la începuturile anilor șaizeci, anterior confirmării daniei către Dragoș, în varianta exclusivistă din 1363, fac din Miroslov Pop personajul care putea concepe narațiunea respectivă”.

Legenda originii maramureșenilor este un valoros produs al culturii române de expresie slavonă. Originalul s-a pierdut, însă conținutul se cunoaște dintr-o analiză a textului. Din ea, rezultă că, pentru a demonstra temeinicia și vechimea drepturilor maramureșenilor, autorul aduce ca argument lupta lor în avangarda oștirii maghiare împotriva tătarilor, plasând faptele evocate în epoca de glorie a regelui Ladislau cel Sfânt (1077–1095); în urma victoriei dobândite prin aportul lor decisiv, regalitatea maghiară le-a acordat privilegii care se cuvin respectate, de unde se vede și dorința lor de a limita tendința de intervenție a oamenilor regelui în drepturile moștenite de la înaintași. Însuși conflictul existent între Dragoș de Giulești și comitele Benedict Himfy dovedește că partida Giuleștenilor dorea îngrădirea acestor intervenții și păstrarea rânduielilor anterioare, specifice voievodatului autonom al românilor. Din conținut, se constată că autorul avea cunoștințe vaste de slavonă, fiind totodată bine informat despre propaganda religioasă și politică a catolicismului angevin. Prin urmare, apariția Legendei se încadrează și în acțiunile lui Dragoș de Giulești pentru apărarea drep-

turilor încălcate de autoritățile comitatului, consemnată în plângerea oaspeților din 1361–1362. Mai mult, *Legenda* manifestă conștiința eroică și cavalerescă a maramureșenilor, transmisă din generație în generație, și explicabilă prin apartenența autorului la categoria nobilă a societății. Totodată, autorul cunoștea tendința contemporană de-a atribui epocii lui Ladislau cel Sfânt calificativul de *illo tempore*, încununându-i domnia cu prestigiu sacru, încât regele Ludovic și anturajul său au depus eforturi susținute pentru promovarea cultului său.

Se înțelege că, regelui Ludovic I cel Mare nu i-a convenit argumentația istorică din *Legenda* și nici pretenția maramureșenilor de a-și păstra privilegiile garantate de secole, fiind în totală opoziție cu principiile feudalității maghiare. În consecință, sancționează această atitudine. Punctul maxim al crizei relațiilor dintre suveran și cnezii Giuleșteni apare consemnat indirect în Diploma de confirmare a daniei făcute lui Dragoș la 10 februarie 1364, când regele se adresează fraților lui Dragoș, în termeni categorici: „Vă punem în vedere și poruncim cu tărie credinței voastre să nu cutezați a supăra cu vorba sau cu fapta pe pomenitul Dragoș cu privire la aceasta, nici să vă amestecați în zisele sate în vreun chip oarecare, ci să-l îngăduiți pe el și pe fiii lui și pe moștenitorii lui în zisele sate potrivit cu dania noastră de mai sus, ca să le aibă în stăpânire, să se folosească și să se bucure de ele în chip pașnic. Iar altfel să nu cutezați a face, cu privire la cele de mai sus, de dragul milostivirii noastre”.

Nici cărturarii maghiari nu s-au lăsat mai prejos decât preotul Miroslov din Giulești, și drept replică la *Legenda* originii maramureșenilor compun *Letopisețul Unguresc*, conceput între 1363–1366 și scris în latină de un anonim aflat în slujba comitelui de Maramureș sau în anturajul episcopului Dumitru de Oradea, în care se manifestă reacția antiromânească din cercurile aulice maghiare.

Mediul cărturăresc al cnezimii românești din Giulești, al cărei reprezentant de frunte era preotul Miroslov, ar explica și modul cum s-a păstrat și s-a transmis *Legenda* originii maramureșenilor până la compilatorul anonim, din generația următoare, care îl înregistrează în *Gesta* lui Roman și Vlahata.

După o bogată activitate de slujire, închinată lui Dumnezeu, dar și intereselor familiilor nobiliare maramureșene din care făcea parte, preotul Miroslov a trecut la cele veșnice, fiind menționat documentar, în viață, ultima oară la anul 1384.

Mormântul vrednicului preot Miroslov trebuie să i să fi păstrat în biserica veche din Giulești.

Urmașii preotului Miroslov sunt atestați la Giulești și se numesc Pop,

după demnitatea sacerdotală a tatălui lor. Documentele arată că preotul Miroslov a avut un fiu, numit Ioan. El este menționat în anul 1415, cu ocazia întăririi satului Crăcești, localitate atestată acum pentru prima oară, fiind întemeiată spre sfârșitul veacului al XIV-lea, în partea superioară a văii, la punctul unde Mara se desparte în două văi principale. Ioan s-a bucurat de o educație aleasă, având și o formație intelectuală, întrucât este declarat în 1418 „om al regelui”, numit „Ivank din Giulești”. În anul 1425, pretinde jumătate din Giulești și întreg satul Breb, fiind numit „Ianko fiul lui Pop din Giulești”. Identitatea numelor Ivank și Ianko cu Ioan este adeverită de același document, unde apare denumirea de „Johannem filium Pap”.

Ioan, fiul preotului Miroslov, a avut doi fii, pe Giula și Tatar. Ambii frați sunt menționați în anul 1415, cu prilejul întăririi satului Crăcești în stăpânirea întregii familii, în frunte cu Ioan, tatăl lor; de asemenea, apar și în anul 1425, când toți membrii pretind jumătate din satul Giulești și întreaga proprietate Breb.

Giula, fiul lui Ioan, a avut doi urmași, fiind cunoscut nominal numai unul, anume Nan. Despre el, documentele precizează că este din Giulești, fiind atestat ca „jude al nobililor din comitat”, la 1423. Radu Popa afirmă că, Nan trebuie considerat tot ca fiu sau nepot al preotului Miroslov, deoarece este numit în anii următori drept Nan Pop. Noi îl considerăm nepot al lui Miroslov.

Despre fratele lui Nan Pop, se știe că a fost jude al nobililor din comitat, între anii 1426–1430. Probabil, el este posesorul unuia dintre inelele – singurul prevăzut cu inscripție – descoperit în mormintele din Giulești. Placa superioară de argint, rotundă, cu diametru de 18 mm, are gravată în centru o reprezentare a pelicanului, care își sfâșie pieptul pentru hrănirea puilor, un vechi simbol creștin al jertfei. Pe margine, între două linii concentrice, se află o inscripție gravată, cuprinzând literele: †. M. IV. DO. AT. Deși completarea inscripției prezintă dificultăți, totuși Radu Popa propune următoarea citire: J(udex) M(aramorosiensi) Iv(anca) Do(minus). Deci, s-ar referi la un Ioan din familia Giuleștenilor, având demnitatea de jude al nobililor din comitat, personaj care amintește de fratele lui Nan. Totuși, autorul consideră interpretarea ipotetică, rămânând prin urmare deschisă, cu atât mai mult cu cât pecetea păstrată în arhive vor oferi, după o cercetare amănunțită, un răspuns precis.

Nan Pop a avut doi fii, consemnați în documente sub numele de Ioan Giula și Mihai Știbor.

Ioan Giula, fiul lui Nan Pop, era preot, cunoscut și sub numele de „papa Iancu din Giulești”, cum arată un document din anul 1462.

Mihai Știbor, într-un proces la Scaunul judecătoresc ținut de regele Matei Corvin la Rupea, în Transilvania, s-a apărat, dovedind că și el este fiul lui Nan Pop și al Margaretei.

(Va urma)

UN RĂZBOI CARE DERANJEAZĂ LUDICUL COPILĂRIEI

Sperăm ca războiul din Ucraina să înceteze!

15.03 23
Peter KIS

MONAHI, IEROMONAH, EGUMENI ȘI ARHIMANDRIȚI CUNOSCUȚI CA VIEȚUITORI ȘI SLUJITORI AI SCHITULUI - MĂNĂSTIRE FEDELEȘOIU, PE DURATA EXISTENȚEI ACESTUIA (1673-1883)

Pr. Dr. Ioan Dură

Prezentăm în cele ce urmează nume de monahi viețuitori și slujitori ai schitului Fedeleșoiu pe durata existenței acestuia, 1673-1883, cunoscute în timpul cercetării făcute. Cu precizarea, firește, că ar putea eventual să mai fie și alți viețuitori și slujitori ai schitului Fedeleșoiu despre care încă nu am luat cunoștință. Numele monahilor viețuitori și slujitori ai schitului Fedeleșoiu sunt prezentate în ordine cronologică a menționării acestora, pe cât a fost cu putință.

Primul monah menționat considerăm a fi ieromonahul Iosaf în zăpisi din 5 februarie 1679 (7187), inserat la „Fila 267” a „Condiciei Mănăstirii Sfântul Pantelimon”. „Iosaf ermonah” semnează ca „martor” în actul de închinare al preotului Stroe din Bogdănești a părții sale „de moșie care am avut în sat în Sâmbotin ... la sfânta mănăstire de la Fedeleșciori”¹.

Zăpisi din 5 februarie 1679 a fost dat de către „popa Stroe din Bogdănești ... în mâna sfintei sale părintelui Varlaam”, adică a mitropolitului Țării Românești. Cu toate că în zăpisi menționat nu se precizează dacă ieromonahul Iosaf era viețuitor al „mănăstirii de la Fedeleșciori”, înclin totuși să cred că aparține acesteia, tocmai pentru faptul că zăpisi a fost înmănat mitropolitului Varlaam și probabil chiar la Fedeleșciori.

La 10 decembrie 1688 (7197), „Daniil călugărul dimpreună cu fiul meu Marin den sat den Țuțuroi den județul Jăialui de Jos ... am fost închinat eu din partea mea de moșie câtă am avut în Țuțuroi pe jumătate cu vadul de moară și din vie tot pe jumătate ... la sfânta și dumnezeiasca mănăstire Fedeleșciori... . Iar cându au fostu acum mai pă urmă ajungându-mă vremea bătrâneților și slăbiciunii mersăm eu de bună voia mea la sfânta mănăstire de am șăzut și m-am odihnit câțeva vreme și după aceea mi-am tocmit cu sfântia sa părintele Varlaam de i-am vândut și cealaltă parte de moșie de peste tot ca să fie la mănăstire toată partea noastră de moșie de peste tot cât am ținut și noi din câmp, din pădure, din apă, din silileștea satului cu moara (moara) cu via di peste tot hotarul... și s-au făcut acest zăpisi în sfânta mănăstire fiindu și nepotu meu Bratul de față și igumenul popa Rafail și alți ai sfintei mănăstiri”². Prin urmare, la întocmirea zăpisului din 10 decembrie 1688, în mănăstirea Fedeleșoiu, în prezența mitropolitului Varlaam, a fost de față și egumenul acesteia, Rafail, precum „și alți ai sfintei mănăstiri”, adică monahi ai aceleia, fără însă să le indice numele. Doar că zăpisi este semnat și de „Mihail ieromonahul martor”³, care ar putea fi viețuitor chiar al mănăstirii Fedeleșoiu.

Ieromonahul Ghenadie apare menționat pe o cruce de piatră înălțată în cursul anului bisericesc 1 septembrie 1728-31 august 1729 pe teritoriul satului Fedeleșoiu. Concret, crucea de piatră a fost ridicată „în vârful viei m-rii Cernica, din satul Fedeleșoiu”⁴, „întru cinstea sfântului mare Mucenic Gheorghe, în zilele lui (i) Ioan Nicolae voievod, în leat 7237, cu osteneala robului <lui> Dumnezeu, Ghenadii eromonah”⁵. Ceea ce ne determină să considerăm că ieromonahul Ghenadie aparținea schitului Fedeleșoiu.

Un hrisov din 23 octombrie 1731 este documentul prin care mănăstirea Fedeleșoiu, reprezentată de egumenul acesteia, ieromonahul Ioanichie, renunță la administrarea metocului de atunci, și anume schitul Trivale din Pitești⁶, iar chivernisirea acestuia o ia în primire ieromonahul Iosaf Grecu, întărită de domnitorul Constantin Mavrocordat.

Respectivul hrisov datat din 23 oct. 1731 este semnat la „Oct. 28, leat 7240 (1731)” de către „Ioanichie, egumen, ieromonah ot Fedeleșciori. Costandin logofăt, martor ...”⁷ și alți opt martori. Aici se cuvine precizat că schitul Trivale din Pitești a fost închinat mai întâi mănăstirii Cotmeana de către domnitorul Ioan Alexandru Mavrocordat al Țării Românești (21 nov./2 dec. 1716-23 febr./6 mart. 1719), după cum scria fiul acestuia, domnitorul Constantin Mavrocordat: „... au fost socotit răposatul părintele domniei mele ... de l-au dat pe seama mănăstirii Cotmeana, cu toate moșiile și țigani și altele ale schitului, ca să aibă de grijă, să slujească sfânta liturghie neconținut”⁸. Însă, același domnitor Constantin Mavrocordat auzind „de la alți din ctitorii de la Pitești că egumenul nu urmează învățăturii domniei mele, ci au jefuit schitul și l-au lăsat pustiu și fără de preot”⁹ a decis să închine schitul Trivale schitului Fedeleșoiu în timpul primelor două domnii ale sale în Țara Românească (3/14 sept. - 6/17 oct. 1730; 13/24 oct. 1731-5/16 apr. 1733). Însă, potrivit celor scrise de domnitorul Constantin Mavrocordat, nici egumenul Ioanichie de la Fedeleșoiu nu s-a îngrijit de buna administrare a schitului Trivale, astfel încât aceasta l-a încredințat în grija ieromonahului Iosaf Grecu, menționat mai sus, la propunerea lui „Tănase logofătul din Pitești”¹⁰.

În vechiul cimitir al schitului Fedeleșoiu de „peste vale”¹¹, cum era numit atunci - sau de la Gropniță, mai apoi și până în prezent - a fost ridicată o cruce de piatră „de 211/86/39/27 cm” la 1 septembrie 1732, având inscripția următoare: „+ Cu vreria lui D(u)mne|zeu s-au ridicat această s|fintă cruce în cinstea sf(î)n|tei Preacuviosei Paras|chiva, în zile(e) domnului | Costandin vod(ă), sep(temvrie) 1, leat | 7240, de robul lui D(umnezeu), Tim(o)thei monah, Ioniche erom(o)nah Ghin(ea), Rada, | Sima, Dumitru, Mari|ca 2, Radul”. Iar pe latura din stânga a inscripției săpate este indicat numele acesteia „Pis Tănase”¹². Și cu precizarea că cifra 2 ce urmează numelui „Marica” înseamnă ca „numele să fie amintit de două ori”¹³.

Domnitorul Țării Românești, „Costandin vod(ă)”, menționat în crucea de la Gropniță a fost Constantin Mavrocordat (3/14 sept.-6/17 oct. 1730; 13/24 oct. 1731-5/16 apr. 1733; 16/27 nov. 1735-a. 5/16 sept. 1741; iul. 1744-apr. 1748; 8/19 febr. 1756-aug. 1758; 5/16 iun. 1761-9/20 mart. 1763).

Din respectiva inscripție aflăm, deci, numele a doi călugări ai schitului Fedeleșoiu la 1732 și anume Timotei monahul și Ioanichie ieromonahul.

Tot din acel timp, mai exact din anul bisericesc 1 septembrie 1731 și 31 august 1732, din pisania bisericii Sfânta Treime a fostului schit Bodești/Vâlcea, ctitorul acesteia, „chir Partenie egumenul mănăstirii Străhaia”, provenea de la „monastirea Fedeleșoiu, în care și egumen a fost”¹⁴.

De la ieromonahul Ioanichie, egumen al mănăstirii Fedeleșoiu în 1745, s-a păstrat un zăpisi datat din 23 decembrie a celui an. În zăpisi egumenul Ioanichie scrie că a rugat pe egumenul mănăstirii Argeș, Nicodim, să-i procure 80 de taleri de la negustori, de care are trebuință pentru mănăstirea sa de la Fedeleșoiu. Ceea ce egumenul Nicodim a și făcut și i-a dat egumenului Ioanichie suma de bani solicitată și care prin zăpisi depune legământ de a restitui suma de bani primită și orice altă cheltuială sau zeciuială să fie suportată de dânsul.

Iată și textul zăpisului: „Ioanichie ierom[onah], igum[enul] sfintei mănăstiri Fedeleșoiu, dat-am zăpisiul meu la mâna Sfintei Sale părintelui chir

Nicodim, igumenul sfintei mănăstiri Argeșului, precum să știe că m’am rugat de Sfântia Sa de mi-ia găsitu bani la neguțători cu osteneală, și mi i-au dat Sfântia Sa taleri 80 (optzeci). Deci mă legă cu acest zăpisi, să am a-i darea banii cu osteneala lor la Treisfetilei, să am a darea taleri 40. Iar ceialaltă t 40 să am a-i darea, la toamnă, miiare pă ei, vadra pă ruptoare; iar osteneala banilor să dea; și, nedând bani și miiarea la zi, cum am zis, și, de s’ar face vre o cheltuială sau zeciuială, să fie totu de la mine. Și pentru credință m’am iscălit mă jos, ca să crează. Și acești bani i-am luat pentru treaba mănăstirii. 23 Dechemvrie 7254 [1745].”¹⁵ După doi ani, și anume la 8 octombrie 1747, „egumenul de la Fedeleșoi”, fără însă să se menționeze numele, lua miere „pentru datorie” de la stupinile mănăstirii Hurezu.¹⁷

Hrisovul domnitorului Grigore II Ghica din 15 septembrie 1749 (7258), păstrat în Condica Mănăstirii Sfântului Pantelimon, la „Fila 57”, întărea dreptul mănăstirii Fedeleșoiu „și cuviosului Ioanichie igumenul de la această sfântă mănăstire ca să fie sfintei mănăstiri milă de la domnia mea să aibă a lua vinăriciul din Dealul Fedeleșciori i Golești însă cât țin moșiile sfintei mănăstiri după unde au luat vinărici și mai înainte vream și părpurul după obicei pentru că cu acest vinărici au fost miluit pe sfânta mănăstire răposatul moșul domniei mele Grigorie Ghica voievod.”¹⁸. Așadar, domnitorul Grigorie II Ghica întărea schitul Fedeleșoiu dreptul vinăriciului de la viile aflate pe moșiile acestuia din Dealul Mare (Fedeleșoiu) și din Golești. Totodată, din zăpisi din 15 septembrie 1749 aflăm și numele de atunci al egumenului mănăstirii Fedeleșoiu, și anume, Ioanichie, care probabil că este identic cu cel pomenit în 1745, mai sus.

Același domnitor Grigore II Ghica prin hrisovul său din 20 august 1750 „ctitoriceasca a noastră Mănăstire, ce se chiamă Fedeleșoiu ot sud Argeș ... am închinat-o și așezat-o să fie metoh la spitaluri... am orânduit și am așezat, Domnia mea, pe cuviosul archimandrit Kir Varlam, să fie epitrop și econom, peste toate câte sunt și vor fi ale mai sus numitei mănăstiri Fedeleșoiu ...”¹⁹. Prin urmare, în august 1750, mănăstirea Fedeleșoiu avea pe arhimandritul Varlam, epitrop și econom al acesteia.

Domnitorul Țării Românești Scarlat Ghica (august 1758-5/16 iun. 1761) (prima domnie) în hrisovul său din 25 mai 1759 (7167), păstrat în condica mănăstirii Sfântul Pantelimon la „Fila 49-50”, amintea despre lipsa de grijă față de „odoarele sfintei mănăstiri” Fedeleșoiu și a „moșiilor” acesteia de către „iconomul” ei, ieromonahul Ioanichie, astfel: „... că din vremea ce au fost iconom la această sfântă mănăstire un ieromonah anume Ioanichie din necuvioase umbletele lui s-au fost răpus mai toate odoarele sfintei mănăstiri, iar scrisorile toate de care neavând cu ce să caute cuprinsurile moșiilor ei ce au iconomisit în urmă s-au fost vecini împrejur rai de au fost cuprins cine ce au vrut: ...”²⁰. Ar putea astfel să fie tot același Ioanichie, care zece ani mai înainte, în 1749, era egumen al mănăstirii Fedeleșoiu. În a doua sa domnie (18/29 aug. 1765-2/13 dec. 1766), în 1 august 1767, domnitorul Scarlat Ghica adresa o scrisoare către egumenul mănăstirii Cotmeana, Ilarion, și către „iconoame Fedeleșoene, chir Dionisie” în care le cerea „să mergeți în fața locului la numele moșiei” revendicată de mănăstirea Argeș și „aducând pe toți moșnenii și împrejurății față, să cercetați. Și după zăpise și dovezi ce vor fi având fieștecarele, în frica lui Dumnezeu, nefăcând hatâr sau voe veghiată la nici o parte, să alegeți părțile de moșie ale mănăstirii, puind semne, dând și

scrisoare de alegerea ce veți face, ca să știe pă unde să stăpânească cu pace și fără gâlceavă.”²¹

Iată, deci, că în 1767, domnitorul Scarlat Ghica apela și la iconomul²² schitului Fedeleșoiu, Dionisie, pe care-l numea „Fedeleșoene”, spre rezolvarea litigiului dintre mănăstirea Argeș și moșneni cu privire la stăpânirea unor moșii. Și imediat după rezolvarea misiunii ce le-a fost încredințată, cei doi îi scriu domnitorului Scarlat Ghica, semnând „Ilarion igumen Cotmeana, Dionisie iconom Fedeleșciori”²³.

„Iconomul schitului Fedeleșoiu, Dionisie”, imediat după contribuția sa la rezolvarea neînțelegerii dintre mănăstirea Curtea de Argeș și moșneni asupra stăpânirii unor moșii avea să ajungă egumen al schitului Fedeleșoiu, fiindcă în hrisovul domnitorului Scarlat Ghica din 15 ianuarie 1768 este menționat „igumenu de la Fedeleșciori”²⁴. De asemenea îl întâlnim pe egumenul Dionisie al schitului Fedeleșoiu și semnat, ca martor, „Dionisie egumen Fedeleșoian martor”²⁵ al zapisului monahului Mihail²⁶ al mănăstirii Curtea Argeș, din 2 iulie 1769, prin care dăruia bunurile sale aceleia. Episcopul Partenie al Râmnicului (1764-1771) a avut „o soră Sanda, căsătorită cu un Preot Barbu, călugărit mai apoi și ajuns egumen la Fedeleșoi.”²⁷. Deci, fostul cumnat al episcopului Partenie al Râmnicului, preotul Barbu, a ajuns egumen al schitului Fedeleșoiu. Mănăstirea Hurez a arendat moșia Craiovița logofătului Episcopiei Râmnicului la „10 Dechemvrie 1783”. Logofătul a fost „Niculai logofăt ot Episcopie.”. Și printre martorii care au semnat actul de învoială între Mănăstirea Hurez și logofătul amintit s-a numărat și „Costandie, ig[u]m[enul] Fe[dele];[oiului], mart[ur]”²⁸. De aici, așadar, cunoaștem numele egumenului Fedeleșoiului din 10 decembrie 1783, în persoana monahului Costandie. Pe un Penticostar al schitului Fedeleșoiu, tipărit la Râmnicu Vâlcea în 1767, „Antoni(e) logofăt” scria la 3 aprilie 1790: „Am cîntat și eu pă această carte, fiind om al mănăstirii- poslușnic și logofețel al părintelui igumen, kir Partenie Fed(e) l(șoianu) învățînd și copii(i) carte. Am scris și eu aici pentru pomenire. Eu mai mic și plecatul tutulor. (ss) Antoni(e) logofăt, la leat 1790 ap(rilie) 3”. Fedeleșoiu Penticostar, Rîmnic, 1767.”²⁹ Cele însemnate de logofătul Antonie în 1790 pe Penticostarul mănăstirii Fedeleșoiu indică mai întâi numele egumenului acesteia din acel an, Partenie, apoi dezvăluie faptul că în acel azământ monahal copiii satului învățau carte. Astfel luăm cunoștință de prima școală a Fedeleșoiului în însăși incinta mănăstirii și de primul dascăl cunoscut al acesteia, logofătul Antonie din ultimile decenii ale secolului al XVIII-lea. Cu un an mai înainte, adică în 1789, același Antonie însemna pe Mineiul pe martie, tipărit la Râmnic în 1779: „... duminică dimineață, la luna lui martie în 4 zile, la leat 1789, fiind răzmirită. Și am scris eu, care mai jos mă voi iscăli, fiind om al sfinții sale părintelui egum(en) Parthenie Fedeleșoianu...”³⁰. Egumen al Fedeleșoiului era deci același Partenie în martie 1789. Și tot în 1789, Antonie însemna pe Mineiul pe Mai, tipărit la Râmnic în 1780: „Am scris eu ... Antonie copilu(l), fiind slugă la sfînta mînăstire Fedeleșoiu, fiind egumen kir Parthenie. 1789 mai 20”³¹. Potrivit însă celor însemnate de același logofăt Antonie pe Mineiul pe iulie, tipărit la Rîmnic în 1780, la 20 iulie 1790 egumen al mănăstirii Fedeleșoiu era Pangratie trimis de Mitropolia din București: „De vreme ce eu sînt cel mai mic între toți, aici în mînăstire, am scris într-a-ceastă carte și fiind egumen mînăstirii părintele Pangratie, [venit] de la sfînta Mitropolie. Și eu sînt logofăt sfinții sale și ucenic și mai mică slugă a tutulor. ... Aceasta [la] 1790 iull[e] 20. (ss) Antonie logofăt”³². Totodată, în continuarea celor însemnate pe Mineiul pe iulie 1790, Antonie preciza și de ce este logofăt: „Dar logofăt mă chem numai căci îi scriu sfinții [sale], fiindcă sfinț[ia] sa au povîrnit spre vîrsta bătrînețelor.”³ Tot pe un Minei, de data aceasta pe Martie 1793, al mănăstirii Fedeleșoiu, Anastase căpitanul poterii din Argeș scria în ziua de 4 ale lunii următoare: „Să să știe că am scris eu cel

mai jos iscălit, anume Anastase căpitan, cînd era, aici la sfînta mînăstire Fedeleșoiul județul Argeș, egum[en] ... părintele Dionisie protosinghelul sfîntei Mitr[opolii] și mă aflu și eu cu șederea aloi (sic) la sfînta mînăstire, [în] întîia domnie a luminatului și prea înălțatului, domnului nostru Io Alecsandru Constandin Moruz[i] v[oie]v[o]d. ... Anastase căpitan ce am fost de vîntori-poterii, județul Argeș, 1793 mart[ie] 4.”³⁴

Din cele însemnate de căpitanul Anastase aflăm că în 4 martie 1793 egumen al mănăstirii Fedeleșoiu era Dionisie protosinghelul Mitropoliei Țării Românești. Iar domnitor era Alexandru Moruzi (ian. 1793-17/28 aug. 1796), prima domnie. Exact un an mai târziu, egumen al mănăstirii Fedeleșoiu era tot Dionisie, potrivit documentului nr. „1178, 1794 martie f. z.”, din arhiva vâlceană: „Dionisie, egumenul schitului Fedeleșoiu din jud. Argeș, se învoiește cu postelnicul Gheorghită Condicarul ca acesta să facă o nouă moară pe riul Rîmnic, lîngă casele lui Ivan Sîrbul, în vadul unde a fost moară mai înainte și s-a stricat; postelnicul să stăpânească moara și un alt loc de peste drum, să facă o cîrciumă în casă și să plătească schitului șase ocale de ceară ca embatic. La 20 ianuarie 1796, în metohul Spitalului Pantelimon. Isprăvnicatul adeverește învoiala.”³⁵

Prima catagrafie a episcopiei Argeș a fost redactată în 1808, adică aproximativ 15 ani de la înființarea sa la 18 octombrie 1793, „la propunerea mitropolitului Ungrovlahiei, Dositei Filitti”³⁶ (1793-1810), în timpul păstoririi primului ierarh al acesteia, Iosif (13 dec. 1793-27 oct. 1820). Cu privire la biserica schitului Fedeleșoiu și a viețuitorilor acesteia, găsim consemnate în „Catagrafia episcopiei Argeș” din 1808 cele ce urmează: „Schitul F. biserică de zid cu o turlă ... are îngrădire de zid și clopotniță și câteva chilii sus și jos. Ieromonahi: Pahomie arhimandrit, proin Hurezean, nacialnic. Monah: Climent.”³⁷

Din cele expuse mai sus aflăm despre așezământul monahal Fedeleșoiu de la 1808 și monahii săi viețuitori că: a) schitul Fedeleșoiu avea „câteva chilii sus și jos”. Iar știrea este prețioasă cu atât mai mult cu cât majoritatea cercetărilor istorici indică 1836 drept an al clădirii chiliilor de la Fedeleșoiu. Or, catagrafia din 1808 menționează deja existența a câtorva „chilii sus și jos”, fără a preciza însă anul construcției acestora; b) același schit avea un ieromonah arhimandrit, fost viețuitor la mănăstirea Hurezi, cu numele de Pahomie, care era „năcealnic” la Fedeleșoiu, adică administrator, sau supraveghetor al aceluia. Și tot atunci schitul avea și un monah numit Climent. Prin urmare, în 1808, viețuiau la schitul Fedeleșoiu un ieromonah, Pahomie, și un monah, Climent. Arhimandritul Pahomie din 1808 de la Fedeleșoiu era și cel care în 1813 arenda „moșia Vatra Schit Fedeleșoiu-Runcu unui anume Costea din Rm. Vâlcea.”³⁸. De remarcat că potrivit aceleiași catagrafii din 1808, în Episcopia Argeșului „pe la mănăstiri și schituri erau 62 de monahi, 24 ieromonahi cu 4 ierodiaconi...”³⁹.

Bisericii schitului Fedeleșoiu i-au fost dăruite două icoane pe lemn în 1826 „De Dionisie monah”, potrivit inscripției identice pe ambele: una înfățișând pe Maica Domnului cu Iisus, aflată „în încăperea muzeu, din Clopotnița lăcașului”; iar cealaltă cu Mântuitorul „din pronaosul lăcașului”⁴⁰. Oare monahul Dionisie, care a dăruit cele două icoane, să fi fost un viețuitor al schitului Fedeleșoiu sau chiar egumenul acestuia din 1794, menționat mai sus? Câțiva ani mai târziu și anume în 1837, luna februarie, preotul Dumitru Roșu „meșter legător de cărți în Rm. Vâlcea” însemna pe un Triod tipărit în 1781 la Râmnic: „S-au prelegat de meșterul protoprezbiterul popa Dumitru Roșul din Rîmnicu Vîlcii, cu cheltuiala și osîrdia d(umnealui) părinte ieromonahului (sic) Ioanichie iconom și năstavnicul mînăstirii Fedeleșoiul, 1837 (febr[uarie])”⁴¹.

Din însemnarea aceluiași preot Dumitru Roșu, făcută tot în februarie 1837, dar pe Mineiul din Septembrie și fără a-i indica anul tipăririi, aflăm că același ieromonah Ioanichie de la Fedeleșoiu a cheltuit cu legătura respectivei cărți de cult: „Pe Miniul (sic)

(incomplet): „S-au prelegat de meșterul popa Dumitru Roșul din Rîmnic, cu cheltuiala ... iconomului - heromonahului (sic) Ioanichie... nacealnicul schitului Fedeleșoiului. (1)837 febr[uarie]”⁴². Prof. Teodor Mavrodin scria în cartea sa că schitul Fedeleșoiu avea un viețuitor în 1872, fără a indica însă numele acestuia și nici dacă era monah sau ieromonah.⁴³ Într-adevăr, la 1 septembrie 1872, Ministerul Cultelor solicita ierarhului eparhiot al Episcopiei Argeșului, Neofit (Scriban) (19 iulie 1868-18 ian. 1873), prezentarea unei situații „cu călugării și călugărițele aflate în eparhie, pentru a se verifica dacă legea călugăriei din anul 1864 se respectă.”⁴⁴ Episcopul Neofit (Scriban) s-a conformat și a trimis Ministerului Cultelor situația cu numele așezămintelor monahale din Episcopia Argeșului și a numărului de viețuitori în fiecare dintre acestea. Iar printre așezămintele menționate de ierarhul Neofit în situația trimisă Ministerului Cultelor se află trecut și schitul Fedeleșoiu, astfel: „4. Schitul Fedeleșoiu, înțreținut de eforie 1;”⁴⁵. Așadar, în toamna anului 1872, schitul Fedeleșoiu era trecut în rândul așezămintelor monahale ale Episcopiei Argeșului și avea un viețuitor, fără să-i indice însă numele. Cert este că acel viețuitor al schitului Fedeleșoiu din 1872 era slujitorul bisericii și care deservea și pe locuitorii satului întrucât nu exista altă biserică pe arealul aceluia.

Preotul Dominic Ionescu cerceta biserica schitului Fedeleșoiu în 1910 și amintea în lucrarea sa consacrată acestuia și despre ieromonahul Nichifor de la acel așezământ, care a scris un pomelnic în 16 martie 1878.⁴⁶

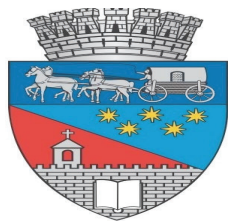
Prefectul Județului Vâlcea însărcina pe un polițist al orașului, în februarie 1880, să cerceteze la schitul Fedeleșoiu care este starea acestuia în urma transformării clădirilor sale ca depozit pentru muniții militare aduse de armata română din Bulgaria în 1878 din Războiului de Independență.

Procesul verbal întocmit de respectivul polițist la 21 februarie 1880 menționează pe „Părintele Nichifor eromonahu, Preotul acestei Biserici”, și căruia i s-a înmănat un exemplar al aceluia. Totodată, printre semnatarii procesului verbal din 21 februarie 1880 este și „P. Îngrijitor Nichifor Eromonah”⁴⁷.

Un ieromonah Nichifor slujea în biserica schitului din Fedeleșoiu și în 1883, potrivit celor consemnate de protoiereul locului „la 20 decembrie 1883”⁴⁸. Probabil că era același ieromonah Nichifor din 1878 și 1880.

Printre viețuitorii schitului-mănăstire Fedeleșoiu mai sunt cunoscuți și alți câțiva monahi. Mai exact sunt cunoscute numele câtorva monahi dar nu și anul sau anii viețuirii lor în schitul-mănăstirea Fedeleșoiu. Astfel este cazul lui „Isaia calugărul” care lua „vină-riciul de la Golești” cuvenit schitului Fedeleșoiu, și anume „ved. 17”⁴⁹, adică 17 vedre de vin. Însă, N. Iorga preciza că Isaia călugărul a luat „vinăriciul de la Golești, din anul dintâi, când au început mănăstirea a lua vinărici”⁵⁰, ceea înseamnă că acesta a viețuit pe timpul ctitorului schitului Fedeleșoiu, mitropolitul Varlaam.

Unul din cei care au cercetat fostul așezământ monahal Fedeleșoiu pe la începutul secolului al XX-lea scria că: „Până în ultimile zile ale existenței sale mănăstirea a avut călugări cărturari ca Metodie Tufănescu și artiști decoratori ca smeritul Nichifor ieromonah care scrie un pomelnic în 1878 Martie 16 în zilele „Prea Sf. Episcop Ghenadie al II’ al eparhiei Argeșului în al III-lea an al păstoriei sale.”⁵¹. Așadar sunt amintiți mai sus doi monahi ai schitului Fedeleșoiu, unul „cărturar”, Metodie, și celălalt Nichifor, „artist decorator”, de care am și pomenit mai sus. De relevat că într-un tabel întocmit de Episcopia Argeșului, la solicitarea Departamentului Logofeției, în „25 august 1847”, găsim scris că între cei zece tineri ai eparhiei care „au absolvit la 1 iulie 1847”⁵² Seminarul „Neagoe-Vodă”⁵³ din Curtea de Argeș, înființat în 1836, „datorită vrednicului Ierarh al Argeșului, Vlădica Ilarion”⁵⁴, mentorul lui Tudor Vladimirescu”⁵⁵, unul era din „Fedeleșoiu-plasa Topolog”, fără a i se indica însă și numele seminaristului. (Continuare în pag. 14)

RÂMNICU VÂLCEA

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI

Râmnicu Vâlcea, General Praporgescu 14, 240182, Jud. Vâlcea
tel: +40-250-731016 fax: +40-250-731843 primaria@primariavl.ro

www.primariavl.ro

CERTIFICARI MRC-OCS

SR EN ISO 9001:2015 410/C

SR EN ISO 14001:2015 223/M

SR OHSAS 18001:2008 190/HS

SR ISO/CEI 27001:2013 019/SI

O NOUĂ MAȘINĂ ELECTRICĂ PENTRU POLIȚIA LOCALĂ A RÂMNICULUI

Primarului Mircia Gutău i-a fost prezentată luni dimineață cea mai nouă achiziție a Direcției Poliției Locale din cadrul Primăriei Municipiului: un autovehicul VW model ID.3 cu propulsie electrică destinat efectuării de transporturi de valori între casierile Municipality și Trezoreria Râmnicului. Autoturismul a costat puțin peste 200 mii lei, sumă din care peste un sfert – 52.599 lei – a fost acoperit de ecotichetel și ecobonusul oferite de Administrația Fondului pentru Mediu, iar printre dotări se numără un sistem antifracție, cameră de supraveghere video și seif metalic. Este cel de-al cincilea autovehicul electric achiziționat de Primăria Râmnicului, după cele patru autoturisme ce au intrat toamna trecută în dotarea Poliției Locale, fapt ce a condus, până acum, la o reducere cu peste 40% a costurilor aferente alimentării la nivelul întregului parc auto.

BIROUL DE PRESĂ

ROMÂNIA, ANUL 2045 (Episodul I)

Silviu LAZĂR

A doua navă intergalactică este gata pentru inaugurare. Este o minune a științei și tehnologiei românești, o capodoperă realizată de toți oamenii de știință din țara noastră. Să nu uităm de efortul oamenilor din fabrici și uzine care și-au adus aportul și au trudit cu sudoarea frunții pentru realizarea acestui magnific proiect, nava intergalactică Veta 2.0. De ce Veta 2.0? Pentru că Veta 1.0, când a fost lansată, s-a prăbușit la scurt timp în împrejurimile lacului Techirghiol, făcând prăpăd printre gospodăriile oamenilor (au murit mai mulți porci arși de la Veta 1.0 decât de la gripa porcină). A existat o anchetă guvernamentală ce a stabilit că lipsea o bucată de cablu la proto-propulsorul ionic principal (aproximativ 10 cm de cablu). Proto-propulsor ce a luat foc, evident, ducând la prăbușirea navei imediat după lansare. Acolo unde am zis, împrejurimile lacului Techirghiol, mai exact la Tuzla. Dar lucrurile nu se opresc aici. Toți cei responsabili cu ancheta guvernamentală s-au deplasat la uzina din Pleșcăiești, acolo unde a fost fabricat proto-propulsorul ionic.

După îndelungi analize, căutând dovada cablului lipsă, au descoperit că, studiind fișele de lucru ale muncitorilor de la bandă, principalul vinovat, care a dus la această tragedie, era muncitorul necalificat pe nume Ghelasie Șutea, mare amator de pălincă, bun muncitor, dar un ratat total pe ansamblu. Dat fiind faptul că nu-i ajungeau banii din salariu pentru băutura de la o lună la alta s-a hotărât să taie 10 cm de cablu de la motorul Vetei 1.0, cablu deosebit de scump pentru că era învelit cu mult aur și platină. Un metru de cablu costa cam 100.000 de dolari, așa că acei 10 cm i-au asigurat 10.000 de dolari pentru pălincă (aproximativ pentru tot restul vieții lui).

Odată demascat, Ghelasie Șutea a fost dat afară din partid (era un partid mic, necunoscut, nici măcar nu știu cum îl chema), a părăsit colectivul muncitoresc din cadrul uzinei din Pleșcăiești și, pe deasupra, i-au retras toate contribuțiile pentru pensie. Totuși, ANAF-ul nu a putut recupera prejudiciul, n-au găsit nici măcar pălincă în casa lui Șutea. Pe scurt, Ghelasie ajunsese un ratat extrem, pentru tot restul vieții.

Trecând peste acest incident, oamenii muncii de la uzina din Pleșcăiești au reușit să fabrice un nou motor, chiar mai bun și performant. Pentru aparatura electronică și corpul în sine al navei, proiectarea și realizarea s-a făcut în fabricile din Caracal și Călărași, renumite în domeniu. Toate siguranțele electrice ale navei au fost asigurate de fabrica din Argeș, la fel de renumită în domeniu. La Avrig, în județul Sibiu, a fost realizată cupola de sticlă a centrului de comandament al navei. La final, nava a fost transportată la vopsitoria din Găinești, județul Suceava, pentru a i se da acea culoare frumoasă de albastru de Voroneț.

MONAHI, IEROMONAHI, EGUMENI ȘI ARHIMANDRIȚI...

(Urmare din pag. 13)

Ceea ce se mai cuvine menționat este că egumenii așezămintelor monahale, inclusiv, deci, și ai Fedeleșoiului, atunci când au fost, erau rânduiți de domnitori, așa cum se făcea și pentru ierarhi. Or, realitatea aceasta o găsim consemnată și de Dionisie Fotino în lucrarea sa „Istoria generală a Daciei...” din 1859: „Pe Arhieriei și pe Egumenii îi rânduieste Domnul. Semnele demnității lor sunt deosebite: Mitropolitul are Paterița saș toagă păstorescă; Episcopii au Hazrană (kârja ku kapu de argint) iar egumenii kârji mai simple și mai mici de cât ale Episcopilor. Aceste semne se dau în mâinile lor kiar de către Domnul când îi instalează.”⁵⁶

În fine se cade amintit și faptul că școlile sătești de stat s-au înființat în Județul Argeș „prin aplicarea Poruncii Departamentului Treburilor din Lăuntru, datată, București, 14 ianuarie 1838.”⁵⁷ Iar la școala din Fedeleșoiu, primii dascăli au fost preoții slujitori ai schitului din respectivul sat până la încetarea existenței aceluia în 1883.

¹ Dr. Toma Rădulescu, Mărturie documentare privitoare la Mănăstire Fedeleșoiu - Vâlcea, păstrate în Condica Mănăstirii Sfântul Pantelimon de lângă București. (300 de ani de la trecerea la cele veșnice a Mitropolitului Varlaam 1707-2002), în „Mitropolia Olteniei”, Anul LIV, 2002, Nr. 1-4, p. 72. ² Ibidem. ³ Ibid., p. 79. ⁴ Ibid. ⁵ Constantin Bălan, Inscriptii medievale și din epoca modernă a României. Județul istoric Argeș (sec. XIV-

1848). Editura Academiei Române, București, 1994, p. 316. ⁶ Pr. D. Bălașa, Cruci de piatră în Țara Românească catalogate în anul 1832 (I), în „Mitropolia Olteniei”, An. XXIV, 1972, nr. 1-2, p. 100. ⁷ Arhimandrit Grigorie Urițescu, Schitul Trivalea din Pitești, în „Mitropolia Olteniei”, An. XVII, 1965, nr. 3-4, p. 250. ⁸ Ibidem. ⁹ Ibid., p. 208. ¹⁰ Ibid. ¹¹ Ibid., p. 214. De notat că „loasaf este numit egumen pe viață, având a da Mănăstirii Fedeleșoiu câte 20 taleri pe an, drept dăjdie și ajutor.” (Arhimandrit Grigorie Urițescu, art. cit., p. 215 și p. 251). Totodată de menționat că egumenul loasaf Grecu este cel care a pictat biserica schitului Trivale în 1731. ¹² Constantin Bălan, op. cit., p. 317. ¹³ Ibidem. ¹⁴ Ibid., nota 2. ¹⁵ Constantin Bălan, Inscriptii medievale și din epoca modernă a României. Județul istoric Vâlcea (sec. XIV-1848). Editura Academiei Române, București, 2005: „III 241. 1731 septembrie 1-1732 august 31 (7240). Pisanie ce a existat în trecut la biserica Sf. Treime (fostul Schit Bodești)”; Apud C. Alessandrescu, Dicționar geografic al județului Vâlcea, p. 44. ¹⁶ N. Iorga, Hîrtii din arhiva Mănăstirii Hurezului precum și din a Protopopiei Argeșului, din a boierilor brîncoveni și altor neamuri găsite în casele proprietății din Brîncoveni și publicate cu o introducere, note și indice. București. Atelierele grafice Sococ and Comp. 1907, p. 198-199. ¹⁷ Ibidem, p. 73. ¹⁸ Dr. Toma Rădulescu, art. cit., p. 80. ¹⁹ Al. G. Găleşescu, Eforia Spitalelor Civile din București, București, 1899, p. 234-235. ²⁰ Dr. Toma Rădulescu, art. cit., p. 83; N. Iorga, Studii și documente cu privire la Istoria Românilor. Vol. V. Cărți domnești, zapise și răvașe. Partea I. Editura Ministerului de Instrucție. București. Stabilimentul grafic J. V. Sococu, 1903, p. 500. ²¹ Mihail M. Andreescu, Documente muntene referitoare la Mitropolia Țării Românești, Mănăstirea Argeș și Episcopia Argeșului. Anii 1492-1823. (Scoase din Condica Mitropoliei Țării Românești și Episcopiei Argeșului). Editura Publistar. București, 2005, p. 164. ²² Adică, monahul încredințat cu administrarea schitului. ²³ Mihail M. Andreescu, op. cit., p. 166. ²⁴ Ibidem, p. 168. ²⁵ Ibid., p. 172. ²⁶ De semnalat că la începutul zapisului găsim scris „Adecă eu Mihail monah...”, iar la sfârșitul acestuia „Misail monah...”. (Mihail M. Andreescu, op. cit., 171-172). ²⁷ Vol. „Domnitorii și ierarhii Țării Românești - Citițiile și mormintele lor - Editura Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, 2009, p. 1211. ²⁸ N. Iorga, Hîrtii din arhiva ..., p. 118-119. ²⁹ Dumitru Bălașa, Din însemnările

micilor cronicari, în rev. „Ramuri”. Craiova. Nr. 10, octombrie 1979, p. 10; Idem, Însemnările micilor cronicari, în vol. „Valori bibliofile din patrimoniul cultural național, valorificare-cercetare”. Muzeul județean Vâlcea. Râmnicu Vâlcea, 1980, p. 246. ³⁰ Idem, Din însemnările..., p. 10. ³¹ Ibidem. ³² Ibid. ³³ Ibid. ³⁴ Ibid. ³⁵ Corneliu Tamaș, Ioan Soare, Carmen Manea-Andrescu, Comori arhivistice vâlcene. Catalogul documentelor de la Arhivele statului din Râmnicu Vâlcea 1467-1800. Vol. II. București, 1985, doc. nr. 1178, p. 267. ³⁶ Grigore Constantinescu, Curtea de Argeș. Ansamblul medieval-modern. Pitești, 2017, p. 18. ³⁷ Șt. Berechet, Catagrafia Episcopiei Argeșului în 1808, în „Biserica Ortodoxă Română”, An. XL, 1922, Nr. 9 (495), p. 680. ³⁸ Relu Stoica, Runcu satul de dincolo de păduri. Editura Casei Corpului Didactic, Buzău, 1998, p. 49. Apud C. C. Gurescu, Contribuții la istoria științei și tehnicii românești în secolele XV - începutul secolului XIX. Editura Științifică. București, 1973, p. 162. ³⁹ Șt. Berechet, art. cit., p. 679. ⁴⁰ Constantin Bălan, Inscriptii Județul istoric Argeș (sec. XIV-1848), 1994, p. 316. ⁴¹ Dumitru Bălașa, Însemnările micilor..., p. 246. ⁴² Idem, Din însemnările ..., p. 10. ⁴³ Prof. Teodor Mavrodin, Episcopia Argeșului 1793-1949. Editura și Tipografia EUROPRODUCT, Pitești, 2005, p. 85. ⁴⁴ Ibidem. ⁴⁵ Ibid. ⁴⁶ Vezi Pr. Dominic N. Ionescu, Schituri și biserici de sat. Note de drum și însemnări de demult. București. Tipografia Capitalei, 1931, p. 23-24. ⁴⁷ Direcția generală a Arhivelor statului din RSR, Vâlcea în documente. Prefectura Județului Vâlcea 1865-1881, Vol. II. Inventar arhivistic. București, 1986, dosar 73/1880. F. 20-21 v. Arhiva Județului Vâlcea. ⁴⁸ Prof. Teodor Mavrodin, op. cit., p. 280. ⁴⁹ N. Iorga, Studii și documente ..., p. 485. ⁵⁰ Ibidem. ⁵¹ Pr. Dominic N. Ionescu, op. cit., p. 23-24. ⁵² Prof. Teodor Mavrodin, op. cit. 448. ⁵³ Cu privire la istoria Seminarului „Neagoe Vodă” din Curtea de Argeș, a se vedea: Gheorghe C. Marinescu, Seminarul din Curtea de Argeș 1836-1836. Tipografia Universul, 1936; Anuarul general al orașului Pitești și Județului Argeș, întocmit și redactat de Vlad Furtună ziarist. Editura ziarului „Presa”, Pitești, 1936, p. 149-152. ⁵⁴ Episcopul Ilarion a păstorit Eparhia Argeșului de două ori: (21 noiembrie 1820-mai 1821; toamna 1828+7-8 ian. 1845). ⁵⁵ Anuarul general ..., p. 149. De amintit, totodată, că „Arhim. Chiriac Râmnicianu a fost duhovnic lui Tudor Vladimirescu.” (Arhim. Ven. Micle, Cuviosul Chiriac Râmnicianu, monahul isihast. Sfânta Mănăstire Bistrița, 2003, p. 141). ⁵⁶ Dionisie Fotino, Istoria generală a Daciei, sau a Transilvaniei, Țerei Muntenescii și a Moldovei. Tomul III. București, 1859, p. 183. ⁵⁷ „Enciclopedia Argeșului și Muscelului. Volumul III (L-R). Muzeul Județean Argeș. Pitești, 2012, p. XI.

ISTORIA SCULPTURII ROMÂNEȘTI - MAI

ION VLASIU (6.05.1908 Lechința, Mureș- 18.12.1997 București))

Sculptor și pictor român, a urmat Școala de Arte și Meserii la Tg. Mureș și Academia de Arte Frumoase din Cluj, la clasa prof. Romulus Ladea (1928-1930). La vârsta de 24 de ani a deschis prima expoziție personală de sculptură. A lucrat ca profesor la Academia de Arte Frumoase din Timișoara și redactor șef al revistei „Arta”. Opera de artă (selectiv): Maternitate (1958, București, Parcul Floreasca); Horia, Cloșca și Crișan (1974, Cluj); Monumentul Unirii (1975, Blaj); Aurel Vlaicu (1976, Tg. Mureș); Ion Creangă (1983, P. Neamț).

ROMULUS LADEA (17.05.1901, Jitin, Caraș-Severin- 27.08.1970 Joița, Giurgiu)

A urmat școala primară la Oravița și Școala Superioară de Arte și Meserii la Timișoara, apoi Academia de Arte Frumoase din București (1921-1923), avându-l ca profesor pe sculptorul Dimitrie Paciurea. Debutază artistic în 1923 la Expoziția Artelor Plastice din Cluj. În perioada 1924-1925 își perfecționează studiile la Paris, urmând lecții de sculptură cu Antoine Bourdelle la Academia „Grande Chaumière”, și lecții de desen, anatomie artistică și istoria artei la Academia Julian. Opera artistică monumentală (selectiv): Nicolae Bălcescu (bust, Cluj); Horia (bust, Albac); Alexandru D. Xenopol (bust, Arad); Avram Iancu (bust, Baia de Criș).

ALEXANDRU CĂLINESCU (18.05.1889, Rm. Vâlcea- 3.02.1978 București)

A urmat Școala de Arte Frumoase din București (1909-1914), unde i-a avut ca profesori pe Vladimir Hegel și Dimitrie Paciurea și apoi Școala Superioară de Arte Frumoase din Paris, la prof. Antonin Mercié. După război, în perioada 1923-1925, obține o bursă de studii la Paris, unde studiază cu Jean Boucher. A lucrat ca profesor la catedra de modelaj în cadrul Școlii Superioare de Arhitectură (1928-1963). Opera de artă (selectiv): Basorelieful în Cimitirul din Focșani 1939; altorelieful pe Arcul de Triumf din București, reprezentându-i pe Regele Ferdinand și Regina Maria; Duiliu Zamfirescu (bust, 1934, Parcul Cișmigiu, București).

ION JALEA (18.05.1887 Casimcea, Tulcea- 7.11.1983 București)

A absolvit Școala de Arte și Meserii (1908) și Academia de Arte Frumoase din București, unde i-a avut ca profesori pe Frederick Storck și Dimitrie Paciurea. Continuă studiile la Paris, la Academia Julian, sub îndrumarea lui Antoine Bourdelle. A obținut Marele Premiu la expozițiile internaționale de la Paris și Barcelona, Premiul Național pentru Sculptură (1941), Premiul de stat (1957) și titlul de Artist al Poporului (1957). Începând cu anul 1956 a devenit președinte al Uniunii Artiștilor Plastici din Români. A fost membru titular al Academiei Române. Opera de artă (selectiv): Căderea îngerilor și Căderea lui Lucifer (1923); Monumentul Eroilor CFR-iști (1923, Gara de Nord, București); Statuia lui Spiru Haret (1935, București); Statuia lui George Enescu (1971, București); Statuia lui Mircea cel Bătrân (1972, Tulcea).

ALEXANDRU CĂLINESCU ARGHIRA (23.05.1935 București- 28.12.2018)

A urmat Institutul de Arte Plastice „N. Grigorescu” din București, la clasa prof. Cornel Medrea. A obținut bursa-atelier la „Cite Internationale des Arts”, Franța (1983-1985) și o bursă-atelier în Mannheim, Germania (1990-1991). Din anul 1968 este membru al Uniunii Artiștilor Plas-

tici din România, embru de onoare al Academiei de Artă din Madrid și membru al Grupului Logos din Paris. A participat la expoziții personale și de grup în țară și străinătate (selectiv): Galeria de Artă Modernă, Italia, 1970); Salonul Tinerei Sculpturi, Paris (1971); Salonul Internațional de Artă Contemporană, Nisa, Franța, 1986); Arta Contemporană Românească (Barcelona, Spania, 1992); Opera de artă (selectiv): Deschidere (1987, Parcul Olimpic din Seul).

ION VLAD (24.05.1920 Fetești - 28.01.1992 Paris)

Membru de onoare al Academiei Române, a absolvit clasele primare și Liceul „Barbu Știrbei” la Călărași, apoi a studiat la Școala de Arte Frumoase din București, cu prof. Cornel Medrea. A lucrat ca profesor de sculptură la Institutul de Arhitectură „Ion Mincu” din București. Opera de artă monumentală (selectiv): Monumentul ostașului sovietic eliberator (1962, Parcul Central din Timișoara; Basorelieful de pe fațada Operei Române din București; Zimbrul (1969, Gara din Onești); Statuia lui George Enescu (Bârlad); Statuia pictorului Șt. Luchian (Parcul „Ion Voicu” București).

(sursa: wikipedia)

Emil MANZUR

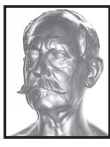
ION SCHMIDT FAUR (8.05.1883 Znain, Cehia- 29.03.1934 București)

A absolvit Școala de Arte și Meserii, secția de modelaj și Școala de Arte Frumoase din Viena. A lucrat ca profesor la Tg. Jiu și profesor de desen și modelaj la Școala de Arte și Meserii din București. Opera de artă monumentală (selectiv): Statuia lui Mihai Eminescu (Iasi, 1929); Statuia lui Al. Papiu Ilarian (Tg. Mureș); Bustul lui Gheorghe Șincai (București); Monumentul Eroilor (Hârșova).

CAROL STORCK (10.05.1854 București - 25.08.1926 București)

Fiul sculptorului Karl Storck, a urmat Academia Regală de Artă din Florența (1871-1875), unde a studiat cu sculptorul Augusto Rivalta, și apoi la Philadelphia, în SUA (1876-1880), la Școala de Arte Frumoase, la clasa prof. Thomas Eakins. După decesul tatălui său (1887), Carol a preluat în întregime atelierul și comenzi, continuând laborioasa activitate a părintelui său. Opera de artă monumentală (selectiv): Ap. Arsaki (1885, Cimitirul Bellu, București); I. Dales (1886, Cimitirul Bellu, București); Karl Storck (bust, 1889, Cimitirul protestant); George Enescu (bust, 1890,); D. Borănescu (bust, 1896); Iulia Hașdeu (bust, 1903); L. Stoicovici (bust, 1909)- toate în Cimitirul Bellu, București.

ION C. DIMITRIU-BÂRLAD (17.05. 1890 Bârlad- 1964)

A urmat Liceul „Gheorghe Roșca Codreanu” din orașul natal, Școala de Arte Frumoase din București, la prof. Dimitrie Paciurea (sculptură) și Frederic Storck (desen și sculptură). Apoi a studiat la Academia Julia din Paris (1913-1914). A lucrat ca profesor de desen artistic la Liceul „Gheorghe Lazăr” din București și inspector de specialitate (1927-1929). Opera de artă monumentală (selectiv): Statuia lui Ștefan cel Mare (Iasi); Alexandru Vlahuță (bust, 1921, Bârlad); Ion Creangă (bust, Iasi); Costache Negri (bust, Tg. Ocna).

TRAISTA CU PLANTE MEDICINALE

O plantă folosită încă din Antichitate, pe care o găsim la marginea pădurilor sau în apropierea râurilor, mlaștinilor și apelor stătătoare este

URZICA

Urzica (*Urtica*) este bogată în vitamine și minerale: vitaminele C, A și K și conțin calciu, magneziu, fier, siliciu și fosfor. Conțin și substanțe bioactive precum flavanoli, acizi galici, tanici și formici și carotide.

Ceaiul de urzică: întărește sistemul imunitar; este benefic în afecțiunile stomacului; are efect diuretic și este benefic în cistite; stimulează organismul și ajută la detoxifierea acestuia; inhibă procesele inflamatoare; are efect diuretic fiind benefic în curele de slăbire; ceaiul de urzică ajută circulația sângelui; reduce tensiunea arterială și glicemia; îmbunătățește aspectul pielii și stimulează creșterea părului.

Urzica oferă și alte beneficii pentru sănătate dacă este aplicată pe piele: s-a constatat că produsele care conțin extract de urzică reduc sângerea excesivă, în special după o operație.

Aplicarea cremelor cu urzica poate ajuta la vindecarea rănilor și a arsurilor.

Frunzele de urzică pot fi consumate sub formă de supe, ciorbe, piureuri, tocănițe, smoothie-uri etc. Zeama rămasă de la fierberea urzicilor poate fi consumată pentru detoxifierea organismului și curățarea sângelui, dar nu mai mult de o cană pe zi.

Să vă fie de folos!

Ana-Maria LAZĂR

SC AS FORMARE SRL

• Furnizor de formare profesională

Râmnicu Vâlcea, str. Calea București, nr. 265G, județul Vâlcea, as.formare@gmail.com

ASOCIAȚIA

SOCIOPROFESIONALĂ TSPR

• Furnizor de formare profesională și servicii sociale, Telefon: 0744658748

RÂMNICUL TINERILOR PICTORI

Marius DRĂGHICI

Concursul de pictură „RÂMNICUL MEU”, destinat copiilor, ajuns la ediția a III-a sub egida Primăriei Municipiului Râmnicu Vâlcea, UAP Filiala Râmnicu Vâlcea și Clubul Rotary Râmnicu Vâlcea, în parteneriat cu Asociația Rotarienilor, Liceul de Arte „Victor Giuleanu” și Inspectoratul Școlar Județean Vâlcea. Vernisajul a avut loc vineri 5 mai 2023, ora 17:00, la Galeria Cozia Pasaj 1 și a oferit iubitorilor de pictură prilejul să admire creațiile tinerelor talente, care au fost selectați să participe la finală. Curatorul expoziției este pictorul și muzeograful Gheorghe Dican, președintele UAP Filiala Rm. Vâlcea, iar amănunte deosebite de importante ne-au fost furnizate de Gabriela Popescu, galerist de la „Artex”: „La acest concurs cu tema <<Arhitecturi de altădată>>, participă copii de la majoritatea școlilor din municipiu și satele limitrofe, dar și elevi de la liceul de artă, care au fost structurați pe cinci categorii de vârstă, trei pentru elevii școlilor municipiului nostru și din localitățile învecinate, la care se adaugă două pentru cei de la Liceul de Artă Victor Giuleanu. După preselecția făcută de un juriu de specialiști din cadrul Filialei Râmnicu Vâlcea a Uniunii Artiștilor Plastici, au rămas în concurs 139 de lucrări, iar ceremonia de premiere, sperăm să se desfășoare pe întâi iunie, în cadrul manifestărilor prilejuite de Ziua Copilului, fiecare categorie urmând a fi premiată cu

diverse sume în bani. Sperăm astfel să atragem toți copii să iubească arta, să iubească pictura”.

La Galeria Cozia Pasaj 2 s-a vernisat tot vineri 5 mai 2023, ora 16:00, expoziția „AUTOPORTRET INTERIOR” cu lucrări aparținând absolvenților Liceului de Arte „Victor Giuleanu” din Râmnicu Vâlcea. Coordonatorul manifestării este profesor Tatiana Dumbravă, care a susținut elevii propriei clase testului întâlnirii cu publicul. Și-au reprezentat trăirile artistice interioare tinerii pictori Cătănoiu Simina Gabriela, Crăciun Oana Izabella, Cornea Anda Mihaela, Ionică Cristina Nicoleta, Ispas-Tîlmaciu Alexandra, Ispas-Tîlmaciu Cristina, Lăzărescu Valentina Rebeca, Neferu Roxana Florina, Păunescu Bianca Andreea și Pătru Ștefania Florina Dorina. Invitată la deschiderea expoziției a fost criticul de artă și curator Luiza Barcan, membră a Asociației Internaționale a Criticilor de Artă (AICA) și al Uniunii Artiștilor Plastici din România, Filiala Vâlcea. Prezentarea publică se va încheia miercuri 31 mai 2023.

FELIX ANTON RIZEA: „TRILOGIA NEBUNILOR”

(Urmare din pag. 5)

Ca orice poet din toate timpurile Poetul piesei spune la pag. 124: „... acum am bani să cumpăr critica din toate timpurile...” ...măreț și adevărat, se face ceva fără bani? Chiar și în lumea amărâților de poeți de duzină (sau oricare din altă artă) se practică mituirea celor ridicăți să păzească poarta de intrare în Câmpiile Elizee ale literaturilor naționale!... „Medievalul: ...Așadar poporul devenea propriul lui stăpân și prelua conducerea. Dar nu tot poporul, așa la grămadă, ci prin reprezentanții săi cei mai de seamă, nu?”... „Puterea, transferul de putere, vreau să zic, trebuie să se facă pe etape, pașnic.” ... „Selecția, aceasta este adevărata lege a progresului. Dacă nu te mănânc eu pe dumneata, mă înfuleci dumneata pe mine.” Naturalul!... de care vorbea foarte des și Constantin Brâncuși, strigând cât putea de tare după 1907: - întorceți-vă la Natură! În altă ordine de idei spune Poetul (p.141), adresându-se *Revoluționarului*, referindu-se la comerțul fără miros: „Poți să vii și din Comuna Primitivă, tinere, dacă ai bani, ești contemporan cu toți, și nu unul oarecare, ci un contemporan cu vază...” Banul este fără vreme și oferă putere! A fost o vreme, prin 1980, când Evul Mediu era reevaluat și dat exemplu pentru o societate viitoare... fără granițe! ...Deși ne apropiem de finalul piesei, ideile despre această lume tot mai imperfectă care venea galop după 1978 și care avea obiectiv desființarea politică a unei societăți așa cum a gândit-o, după 1985, Mihail Gorbaciov, sunt tot mai generos oferite, autorul dovedindu-se un fin observator al realității politice, sociale și economice din țara noastră, dovedindu-se mai târziu, în 1995, omul practic care și-a construit o sală de jocuri clasice, bază nautică de agrement pe cel mai frumos râu interior din România, pe Olt, în cea mai frumoasă locație culturală și istorică din țara noastră la Călimăneștiul super dotat cu Muntele Cozia! ...Atunci, în acele luni în care am colaborat pentru realizarea bazei de agrement dotată cu bărci cu pedale stăteam pe scaune în barul său, cu fața la Olt și visam să transformăm Oltul (pe unul doi km) în Tamisa și să organizăm regate la Călimănești, precum acolo, la Londra, se organizează concursuri nautice între universități... Mai visam să mergem pe Vârful Cozia cu telescaunul sau cu mașinile noastre pe un drum asfaltat! Acum, trăind cu aceste amintiri frumoase, băgăm de seamă cât de reușit și plin de speranță a fost acest deceniu postdecembrist în țara noastră, și cât de fals și prost a fost și este această perioadă de după anul 2000.

Constantin Zărnescu este autorul acestei propuneri de monument în Râmnicu Vâlcea.

„Noi trebuie să vorbim întotdeauna despre cele două trăsături fundamentale ale românilor din acest spațiu: latinitatea și statalitatea! păstrarea statului!” (Răzvan Theodorescu, *Cultura vâlceană* nr 143, pag. 6, „MIRCEA CEL BĂTRÂN-600 DE ANI DE LA MUTAREA ÎN ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU, 1418-2018”)

Compoziție foto P. Cichirdan

Ziar de cultură realizat de Asociația ECOSTAR 21 Editura INTOL - PRESS, prin SC INTOL SRL și S.C. Tincont S.R.L.

Director: Petre CICHIRDAN
Seniori editori: Arhim. Veniamin MICLE
Constantin ZĂRNESCU
Mihai SPORIȘ
Al Florin ȚENE
Ștefan DUMITRESCU
Ioan DURĂ

Minori editori: Simon-Peter KIS
Manager Intol Press on-line:

Bogdan CICHIRDAN
Redactori: Ana-Maria LAZĂR
Leontina RUS

Colaboratori, publiciști (și fotoreporteri):

Felix ȘIMA
Doina STROE
Emil MANZUR (coresp. Timiș)
Claudia VOICULESCU
Simona Maria KIS
Ioana Florenrina IANA
Gheorghe SPORIȘ
Tanța TĂNĂSESCU
Silviu LAZĂR
Ilie GORJAN
Ligia NICOLESCU
Cristian Ovidiu DINICĂ
Mircea VASII
Dragoș COMĂNESCU

Tehnoredactare computerizată: Ana-Maria LAZĂR

Adresa: Calea lui Traian 169, bl. 5, sc. E, ap. 3

Tel./Fax: 0250.736615, 0350.401254, 0746.029824

E-mail: cichirdan@yahoo.com

Parteneri media: www.culturaarsmundi.ro

Preț: 3 lei

APEL ARGEȘENI! VÂLCENI! SIBIENI!

AVEM TREI OBIECTIVE COMUNE ÎN ACEST PREZENT
PRIN CARE PUTEM TRANSFORMA VALEA OLTULUI ÎN RAI PE PĂMÂNT:

- CALE FERTATĂ DUBLĂ, ELECTRIFICATĂ, MARFĂ ȘI CĂLĂTORI, ÎNTRE: PITEȘTI- CURTEA DE ARGEȘ-RM. VÂLCEA-SIBIU
- RÂMNICU VÂLCEA-PUNCT NODAL DE MARFĂ PE CALEA FERATĂ
- SĂ FACEM AUTOSTRADĂ SPRE SIBIU ȘI PITEȘTI CU RAMIFICAȚII LA CĂLIMĂNEȘTI, OLĂNEȘTI, GOVORA, OCNELE MARI
- DN 7-CALE REGALĂ ÎNTRE EUROPA DE EST ȘI EUROPA CENTRALĂ ȘI DE VEST
- DECOLMATAREA SAU REAMENAJAREA LACURILOR DE PE OLT

NOTĂ

Ziarul apare cu 16 pagini și respectă Legea 186/2003! Ziarul se adresează cetățenilor cu diverse preocupări culturale de la sat și de la oraș. Articolele, grafica, fotografiile nesemnate aparțin editorului. Autorii păstrează responsabilitatea conținutului.

Revistă apărută cu sprijinul edililor vâlceni care iubesc cultura scrisă și al Arhiepiscopiei Râmnicului.

PDF în <http://www.culturaarsmundi.ro>
și tipărit la Tg. Jiu, 26 mai 2023